

Manuscrits hebreus amb la recaptació de la imposició dels anys 1408 a 1410 sobre els deutes, les mercaderies, la roba, la carn, la farina, el vi i el raïm de l'aljama de Girona*

Esperança VALLS-PUJOL

Universitat de Barcelona. ORCID: 0000-0003-0707-1306

Rebut: 17.06.2024 — Acceptat: 07.07.2024

Resum. Aquest article presenta l'estudi de l'impost de l'ajuda o imposició sobre béns de consum, mercaderies i préstecs, a partir dels documents hebraics de la comunitat jueva de Girona conservats a l'Arxiu Històric de Girona. Prèviament, es disposava de diverses taules de recaptació i altres dades fragmentàries ja catalogades a l'arxiu. Ara, a aquest conjunt s'hi afegeixen uns manuscrits hebreus inèdits trobats entre les pàgines d'un manual del notari gironí Pere Pinós (Gi-09, 37/1408-1409), els quals no havien estat catalogats i que documenten la recaptació de l'impost de l'ajuda pagat pels membres de la comunitat entre els anys 1408 i 1410. El treball ofereix una edició d'aquests manuscrits i l'anàlisi de les dades econòmiques que s'hi registren.

Correspondència: Esperança Valls-Pujol. Universitat de Barcelona. Departament de Filologia Clàssica, Romànica i Semítica. Plaça de la Universitat, Edifici Històric, Gran Via de les Corts Catalanes, 585. ES-08007. UE. A/e: espevalls@ub.edu.

* Aquest treball, que volem dedicar als estimats Enric Cortès i Josep Maria Llobet, forma part de la recerca finançada per l'Institut Ramon Muntaner (IRMU) i el Memorial Foundation for Jewish Culture. La documentació que editem en el present article, procedent del manual notarial de l'Arxiu Històric de Girona (AHG) Gi-09, 37/1408-1409, la van trobar Alexandra Guerson de Oliveira i Dana Wessell Lightfoot en el transcurs de la seva estada a l'AHG. Els agraïm haver-nos facilitat la còpia de les imatges dels documents.

Paraules clau: manuscrits hebreus, Girona, impostos, 1408-1410, crèdit, comerç, teixits, carn, vi, farina, mercaderies

Hebrew manuscripts, from the Jewish *aljama* of Girona, documenting the collection of the tax on debts, goods, clothing, meat, flour, wine and grapes from 1408 to 1410

Abstract. This article presents a study of the *ajuda* tax, or levy on loans and consumer and other goods, based on Hebrew documents from the Jewish *aljama* (a Spanish term of Arabic origin used in old official documents to designate self-governing communities of Moors and Jews living under Spanish rule) of Girona. The documents in question are kept in the Girona Historical Archive. Previously, several tax collection tables and other fragmentary data were catalogued in the archive. They have now been added to with a number of hitherto unpublished Hebrew manuscripts found among the pages of a manual (Gi-09, 37/1408-1409) that belonged to Girona notary Pere Pinós. The manuscripts, which had not been catalogued, attest to the collection of the *ajuda* tax paid by members of the *aljama* between 1408 and 1410. They are published in this article, which also analyses the economic data they contain.

Keywords: Hebrew manuscripts, Girona, taxes, 1408-1410, loans, trade, textiles, meat, wine, flour, goods

1. Introducció

Les aljames catalanes, bé en solitari o bé organitzades en collectes, estaven obligades a pagar regularment una sèrie d'impostos —tant ordinaris com extraordinaris, directes o indirectes— destinats a la cort reial i a les administracions locals. Cada comunitat mantenia un sistema intern de recaptació per garantir el seu propi sosteniment i per distribuir de manera equitativa entre els seus membres els tributs requerits per les autoritats cristianes.¹ En aquest

1. Per a obtenir una panoràmica general de les taxes i els impostos que les comunitats catalanes estaven obligades a satisfer a la monarquia catalana, consulteu ASSIS, *Jewish economy*; BERTRAN I ROIGÉ, «La fiscalidad», p. 305-322, i SÁNCHEZ MARTÍNEZ, «La fiscalidad», p. 93-141. Cal tenir present que les condicions de cada comunitat podien variar notablement entre elles, ja que no hi havia una uniformitat d'acords i de privilegis reials, com bé palesa Jaume

sentit, entre els fragments manuscrits hebreus conservats a l'Arxiu Històric de Girona (AHG), trobem un nombre important de documentació relativa a la fiscalitat interna de l'aljama gironina des de la segona meitat del segle XIV fins a inicis del segle XV. Es tracta d'uns escrits especialment rellevants perquè emanen de la mateixa comunitat medieval i permeten acostar-nos al seu sistema tributari sense passar pel biaix de la documentació cristiana.² Són un conjunt de documents relatius a la comptabilitat i la fiscalitat comunals: fragments dels llibres de comptes, del llibre de declaracions o altres fragments de textos relatius al fisc, i en general relacionats amb el recompte i la venda de l'impost sobre els béns i les mercaderies. Aquests documents inclouen, d'una banda, fragments de les actes i dels registres oficials hebraics i, de l'altra, anotacions preliminars i en brut del *sofer* de l'aljama.

En un article anterior, publicat el 2014, ja vam analitzar un manuscrit sobre l'impost de la renda dels jueus de Girona al segle XIV, el qual ens va permetre apropar-nos a les condicions econòmiques i socials d'aquesta comunitat l'any 1426.³ En la nostra tesi doctoral també vam treballar alguns d'aquests documents.⁴ Ara cal afegir a aquest corpus uns manuscrits hebreus inèdits que es van trobar entre les pàgines de dos dels manuals del notari giro-

RIERA I SANS a *Els jueus de Girona*, p. 104. Cf. amb la visió generalista de les impositcions que afectaven la comunitat de Girona de ROMANO, «Els jueus de Girona», p. 11-76. Un estudi més acurat, especialment sobre les contribucions extraordinàries de l'aljama gironina a la primera meitat de segle XIV, es troba a GUILLERÉ, *Girona al segle XIV*, vol. I, p. 272-278. És evident la necessitat de dur a terme un estudi exhaustiu que reculli i analitzi tota la informació actualitzada sobre les impositcions fiscals a les aljames catalanes. Els treballs disponibles fins ara, alguns dels quals daten de fa dècades, ofereixen una base inicial, però no cobreixen completament el territori, la complexitat i les variacions que van caracteritzar aquest sistema fiscal. Aquest nou estudi hauria d'incloure tant les contribucions periòdiques com els gravàmens extraordinaris, i hauria de tenir en compte la diversitat de condicions i acords específics de cada aljama, així com les diferències en els privilegis atorgats per les autoritats. Treballs monogràfics com els de García Marsilla, Morelló, Muntané, Blasco Martínez, Maíz Chacón o Alexandra Guerson de Oliveira sobre la fiscalitat, entre altres, per esmentar només alguns dels més recents, aporten exemples locals valuosos, però una investigació més àmplia ajudaria a obtenir una visió més concisa sobre les dinàmiques impositives i els privilegis d'aquestes comunitats jueves a la Catalunya medieval.

2. Vegeu la descripció del contingut de tota aquesta documentació a VALLS I PUJOL, *Els fragments hebreus*, cap. 1.

3. VALLS I PUJOL, «L'impost sobre la renda».

4. VALLS I PUJOL, *Els fragments hebreus*, apartats 1.2.1.2, 2.2, 5.3.9, 5.3.12 i 5.3.15.

ní Pere Pinós (AHG Gi-09, 37/1408-1409 i Gi-09, 40/1412-1413), els quals no havien estat catalogats prèviament i que documenten la recaptació de l'impost de l'ajuda pagat pels membres de la comunitat entre els anys 1408 i 1412.

El present treball ofereix l'estudi i l'edició de les tabes i les condicions de l'impost que es registren en els plecs hebraics procedents del protocol Gi-09, 37/1408-1409. Per qüestions d'espai, deixarem per a una publicació posterior l'edició de l'altre conjunt de manuscrits.

2. La imposició de l'ajuda o עזר

En l'àmbit municipal, els impostos indirectes que afectaven el consum i la compravenda de productes bàsics tant alimentaris com manufacturats es van estendre de manera generalitzada entre 1321 i 1340.⁵ Jaume Riera i Sans, en el seu estudi *Els jueus de Girona i la seva organització*, dedicà un breu apartat a tractar aquestes càrregues indirectes que requeien sobre els jueus de la ciutat, en concret la imposició sobre els béns de consum, mercaderies i préstecs. L'aljama de Girona va obtenir el privilegi de Pere III d'aplicar aquests impostos l'any 1346.⁶ El 1358 el rei concedí que l'aljama, durant quatre anys, pogués dictar imposicions a discreció sobre els aliments i les mercaderies, però també sobre els béns particulars, disposició que es va prorrogar durant anys.⁷ L'augment dels ingressos de la comunitat a través de la recaptació d'impostos indirectes apareix esmentat com a *revakh* (רווח, 'benefici') en una llicència als jueus de Besalú de 1361.⁸ En altres documents gironins es denominen *imposicions* o *ajudes*. Tanmateix, en els documents hebreus catalans s'hi fa referència en el sentit específic medieval amb el mot hebreu *ezer* עזר 'ajuda', per calc semàntic.⁹ La imposició s'establia per privilegi reial i segons el criteri de cada comu-

5. MARTÍ I ARAU, «Fiscalitat», p. 53.

6. RIERA I SANS, *Els jueus de Girona*, p. 104-105 i doc. 30 (Arxiu Reial de Barcelona, ARB, Cancelleria, reg. 881, f. 86v-87r, Lleida, 27 d'octubre de 1346).

7. RIERA I SANS, *Els jueus de Girona*, p. 107 i doc. 37 (ARB, Cancelleria, reg. 906, f. 167v-168r). El registre de la concessió original, signada a Girona el 8 d'agost de 1358, s'ha perdut. En el document que transcriu Riera i Sans s'inclouen les signatures topogràfiques de totes les pròrrogues d'aquesta concessió fins a l'any 1479, per Ferran II.

8. RIERA I SANS, *Els jueus de Girona*, p. 104-108 i nota 272.

9. FELIU I MABRES I FERRER I COSTA, «Llibre de comptes», p. 88.

nitat, per tal de fer front a les càrregues de les aljames, especialment les derivades dels censals i els violaris.¹⁰ Per exemple, a Perpinyà, a principis del segle xv, es va imposar una ajuda *lucrorum*, per eixugar els deutes comuns, i també ajudes *mutuorum*, *mercium* i *pignorum*.¹¹

Els municipis catalans, al llarg del segle xiv, van gestionar les imposicions municipals a través d'arrendaments i es posaven a subhasta pública els drets de recaptació de cada impost indirecte vigent a la vila. Aquesta subhasta, coordinada per un corredor professional, assignava el dret de recaptació d'impostos indirectes al municipi durant un any a la persona o grup que fes la millor oferta econòmica. Un cop acordat el preu, es proporcionava al comprador o compradors un document —la taba o plec de condicions— que detallava els termes de l'arrendament d'aquell impost.¹² Les comunitats jueves, de forma similar, també arrendaven aquesta imposició per mitjà de subhasta pública i per a un determinat període, i els plecs que avui editem en són un exemple.¹³ Això va permetre a l'aljama disposar periòdicament d'una quantitat de diners important per a fer front als deutes i les despeses.

De l'impost de l'ajuda se n'han editat diversos textos hebreus, especialment de comunitats dels dominis catalans de fora del Principat. Tanmateix, pel que fa a exemples catalans hebraics, tret dels fragments gironins, fins ara només disposàvem de l'estudiat per Miquel Pujol de Castelló d'Empúries, els inèdits perpinyanesos que Anthony Gracia, doctorant de la Universitat de Perpinyà, està estudiant i els que Baer publicà en el seu regest.¹⁴

10. Segons Riera i Sans, les aljames catalanes van arribar a alts nivells d'endeutament a causa de la venda de censals i violaris, atès que necessitaven amb immediatesa diners en efectiu amb què satisfer les demandes reials. La petició d'aplicar impostos indirectes intercomunitaris es va plantejar per pagar i redimir les pensions d'aquells censals i violaris. RIERA I SANS, *Els jueus de Girona*, p. 104. Una bona síntesi de l'impost de l'ajuda i altres imposicions sobre les comunitats jueves catalanes, la trobem en el treball de MORELLÓ BAGET, «En torno», p. 293-348.

11. PUJOL, «Dues tabes», p. 46, nota 3. Les ajudes són dels anys 1401 a 1405.

12. MARTÍ I ARAU, «Fiscalitat», p. 53; REIXACH I SALA, *Finances*, p. 68-70.

13. Per exemple, l'infant Pere, aleshores comte d'Empúries, el 21 d'agost de 1333 concedí com a privilegi a l'aljama de Castelló d'Empúries el dret d'arrendar l'ajuda mitjançant subhasta pública i per un determinat període. PUJOL, «Dues tabes», p. 9.

14. A més de l'edició de les dues tabes de Castelló d'Empúries que va editar i estudiar Miquel Pujol, vegeu les que es troben a SERRANO SANZ, «Orígenes de la dominación». Són els capítols de l'arrendament (*sisas*) del vi i de la carn dels jueus de Saragossa del segle xv. La

D'altra banda, ens han arribat documents de la cancelleria amb les disposicions de l'ajuda per a les comunitats jueves d'algunes ciutats. Regné, per la seva banda, registà les de Barcelona dels anys 1316 i 1317 i les de Tarragona de 1319, una còpia de les primeres, les quals Morelló ha editat i estudiat amb detall.¹⁵

més extensa data de l'any 1434; n'hi ha una de la carn de 1476 i es fa una relació dels preus a què foren arrendades els anys 1397 i 1400. Les imposicions són de «braçatge», «mercaderia», «traperia e cambio», «forniment», «cabeçatge» i «heredades». Vegeu també LACAVE, «La carniceria», document aljamiat de la cisa de la carn de l'any 1488. D'altra banda, VIDAL, «Els jueus», esmentava que als Archives Départementales des Pyrénées Orientales (ADP) hi havia alguns quaderns de l'impost de l'ajuda sobre les mercaderies i la roba, i que una de les llistes, la B 332, és en hebreu, i PUJOL, «Dues tabes», p. 46, nota 3, va examinar aquesta documentació i va trobar tres llistes de l'ajuda imposada sobre diversos productes i negocis, una de les quals, l'escripta en hebreu, és part d'un plec format per 5 pergamins i 16 fulls de paper (en llatí, català i hebreu) dels anys 1401-1405. Tota aquesta documentació perpinyanesa l'està estudiant Anthony Gracia. També a MOREL-FATIO, «Notes», s'hi publiquen unes ordinacions en llengua catalana concedides per Sanç I de Mallorca el 20 de març de 1315, amb referència a aquest impost. Sobre els arrendataris de les cises, la cisa de la draperia i els taxadors, vegeu VENDRELL DE MILLÁS, «Al margen»; BAER, *Die Juden*, edita i regesta algunes ordinacions que fan referència a la verema i el vi (doc. 250, ARB, reg. 586, f. 110-112), sobre la cisa del vi i de la carn a l'aljama de Saragossa (doc. 463; ARB, reg. 2042, f. 96-98), etc. L'autor analitza més a fons el tema de les cises de botatge i vi, de la carn i altres articles a *Historia de los judíos*, p. 223-224, núm. 19, 20 i 21. D'altra banda, FINKESTEIN, *Jewish self-government*, p. 366 i 371, analitzà breument la venda del vi i les taxes i sancions sobre aquest producte i sobre la carn. També tractà sobre altres aspectes de les ordinacions comunitàries arreu de la zona mediterrània i als dominis de la monarquia catalana. L'estudi i l'edició més recent de l'impost del dret de cisa de determinats articles de consum, en aquest cas per al vi, el trobem a BLASCO *et al.*, *Capítulos de la sisa*. Fora dels dominis de la monarquia catalana, vegeu-ne un recull bibliogràfic a VALLS i PUJOL, *Els fragments hebreus*, p. 216 i nota 943.

15. RÉGNÉ, *History*, doc. 3111; ARB, C, reg. 217, f. 144, Barcelona 6 de juny 1319 (Tarragona, 1319); MORELLÓ BAGET, «En torno», nota 928, les analitza amb cura i les edita en apèndix. Un resum dels privilegis de les de Barcelona es troba a RÉGNÉ, *History*, doc. 31113046 i 3076, per bé que les de Tarragona, com hem esmentat, en són còpia. Les de Barcelona de 1316, corregides el 1317, van tenir una validesa de cinc anys, des de l'1 de desembre de 1317. Aquestes disposicions barcelonines es van traslladar a Tarragona el 6 de juny de 1319 i a Vilafranca del Penedès el 24 de juny d'aquell mateix any (MORELLÓ BAGET, «En torno», p. 318, nota 65).

3. Manuscrits de l'Arxiu Històric de Girona que tenen relació amb l'impost de l'ajuda

Enumerem alguns dels manuscrits més rellevants de l'Arxiu Històric de Girona que tenen relació amb aquest impost entre els manuscrits:¹⁶

— El més rellevant és el document Gi 1,160 codavant - 6/ 1361-1362, que és part del recompte setmanal de l'impost de la comunitat de Girona des del mes de juny/juliol fins al mes de setembre/octubre, no sabem de quin any, fet pels col·lectors de l'aljama, que en aquell moment eren en Benet i n'Avram Cabrit.¹⁷ Probablement, per les referències de què disposem d'aquest darrer, ens situem cap al darrer terç del segle XIV.¹⁸ L'ajuda es va vendre en pública subhasta per 45 sous. A partir de les dades del text podem saber que la recaptació interna de la comunitat d'aquest impost es feia cada sis mesos, seguint el calendari jueu, comptats des de *Pésakh* i fins a *Simkhat Torà* i d'aquí fins a *Pésakh*, que completava el cicle anual. El text es regeix temporalment per la cronologia de la litúrgia sinagoga, és a dir, segueix les *paraixot* en què es divideix el text bíblic i que corresponen a la lectura setmanal de la Torà. En aquest document es fa el recompte de la carn, en dues entrades es fa referència a unes peces de roba i en el colofó hom parla de la declaració del vi vell que tenia el redactor.¹⁹

16. Vegeu la descripció detallada de tots els manuscrits relacionats amb la fiscalitat a l'apartat 1.2.1.2 de VALLS I PUJOL, *Els fragments hebreus*, i també l'apartat 2.2 dedicat a la gestió d'impostos i a la comptabilitat.

17. Vam editar i analitzar el text d'aquest document amb el recompte de les quantitats de carn i productes a la nostra tesi doctoral. Vegeu VALLS I PUJOL, *Els fragments hebreus*, p. 638.

18. A més a més dels registres habituals, vegeu les taules de prestadors actius al tombant de segle a VALLS I PUJOL, *Els fragments hebreus*, p. 174.

19. Pel que fa a la carn, recordem que la Torà prohibeix menjar porcs, equins, conills i llebres i tampoc no permet ingerir la sang dels animals permesos. Després de degollar l'animal se l'ha de dessagnar completament. El sacrifici d'animals segons les lleis jueves està molt ben estipulat i el seu conjunt s'anomena *xekhità* (שְׁחִיטָה). Qui s'encarrega de sacrificar l'animal és el *xokhet* (שׁוֹחֵט), el qual examina amb cura que l'animal sigui apte per al consum, és a dir, *caixer* (כָּשֵׁר). Si no n'és, s'anomena *terefa* (טְרֵפָה). Per dessagnar l'animal s'empren dos mètodes: o bé es rosteix la carn a foc viu o bé es remulla, se sala i es renta. El greix que recobreix els òrgans interns (*khelev*, חֵלֶב) s'ha d'extreure escrupolosament i no es pot menjar. El fetge i altres òrgans vitals com el pulmó i el cor necessiten un tractament especial per tal d'extreure'n totalment la sang. Tan sols després de l'operació de salaó es poden consumir molt rostits amb foc. No es permet menjar nervi ciàtic. Vegeu Rela Mintz GEFEN, «Dietary Laws», en *Encyclopaedia Judaica*, ed. Michael Berenbaum i Fred Skolnik, 2a ed., vol. 5, Detroit, Macmillan

Els imports que s'indiquen corresponen a les taxes proporcionals que gravaven aquests productes.

— Un dels conjunts de documents més rellevants relacionats amb aquesta imposició són unes llistes que ens permeten constatar com, segons les ordinations de la comunitat, els prestadors jueus havien de declarar davant l'aljama els préstecs que portaven a terme i amb quin notari havien efectuat l'operació. Constitueixen una mostra del *Llibre de declaracions de la comunitat*, un llibre especial, de règim intern, que contenia totes les declaracions del negoci del préstec dels singulars de la comunitat i que només coneixíem perquè s'esmentava l'obligatorietat de disposar d'aquest llibre en alguns documents cristians, com a les tabes de Castelló d'Empúries publicades per Miquel Pujol a la revista *Calls* i a les ordinations de Girona.²⁰ Pels noms que hi apareixen podem entendre que era part del llibre de la comunitat de Girona, d'algun any entre final del segle XIV i principis del segle XV. En una entrada hi trobem anotat l'any 1387. En total s'hi registren més de tres-cents emprèstits, gairebé tots fets a cristians, i més de dos-cents prestadors, relacionats amb deutes d'entre dos i nou-cents sous efectuats a deutors provinents d'arreu de les poblacions gironines.²¹

— Un extens quadern de paper, del qual ens han arribat vint-i-sis fulls i fragments, i on s'anaven anotant els pagaments que es feien a compte de l'impost de l'ajuda. S'hi enregistren els contribuents de l'aljama amb els imports al costat, amb la indicació, si escau, de pagaments posteriors. Els noms que es poden llegir sencers són: Itsaq Escapat, Xelomó Escapat, Vidal Ravaia, Xemuél Khasdai,

Reference USA, 2007, p. 650-659; *Mixné Torà*, Macalot Assurot: 6; SCHECHTER i GREENSTONE, «Melihah», en *Jewish Encyclopedia* (en línia), <<https://www.jewishencyclopedia.com/articles/10604-melihah>>; Eliezer Eidlitz, *Is it Kosher?*, 5a ed., Jerusalem, Feldheim Publishers, 2004, p. 71-72; *Xulkhan Arukh, Ioreh Deah*, 72,4 (Lleis del salaó): הריאה אינה צריכה חיתוך אבל נהגו לקרעה ולפתוח הקונקות הגדולים שלה ומנהג יפה הוא. D'altra part, tot el procés per fer vi ha d'estar controlat per mans jueves per tal que sigui apte per al consum ritual. Tanmateix, la dificultat de l'avitallament de raïm per moltes comunitats medievals va fer flexibilitzar les normes de la *caixrut* sobre aquest producte. Vegeu RICH i ABAD, *La comunitat*, p. 197.

20. RIERA i SANS, *Els jueus de Girona*, p. 37 i doc. 50, p. 269; *Castelló*, 7-52.

21. Gi 1,256 a/b sense signatura, Gi 1,256 codavant 3', 4, 4', 6, 7 i 7'/1397 (FH 28.7-8, 9-10, 13-14, 15-16, 21-22, 23 i 32-33). (FH 28.7-8, 9-10, 13-14, 15-16, 21-22, 23 i 32-33). Vegeu l'edició en el capítol 5 de VALLS i PUJOL, *Els fragments hebreus* i l'estudi a l'apartat 2.2; «Valls Pujol, Esperança. "Hebrew Fragments as a Window on Economic Activity: Holdings in the Historical Archives of Girona (Arxiu Històric de Girona)." A: LEHNARDT, Andreas; Judith OLSZOWY-SCHLANGER (ed.), *Books within Books. New Discoveries in Old Book Bindings*. Leiden: Brill, 2013, pàg. 149-182. DOI: https://doi.org/10.1163/9789004258501_009. ISBN: 978-9004258495.»

la filla i la vídua d'en Vidal Jucef (per separat), Caravida Ravaia, David Falcó, Bonisac Vidal, Itsaq Todros, Moixé Bonjudà, la viuda d'en Tadras, Iom Tov de Corella, Moixé Jucef, Iossef Momet, Moixé s'Escola, n'Itsac Bonafed, Llobell Escapat, Xelomó Itsaq, Xelomó Xalom, la vídua de Moixé Cabrit, Moixé Astruc, Bonjudà Alfaquim, la vídua de n'Astruc Caravida, Xaltell n'Astruc, en Momet, na Regina, Astruc Escapat, Avram Bonafós, Maimon Caravida, n'Astruc Cohen, Vidal Bevenist, Astruc de Bellcaire, Bonjudà Cresques i na Reina. Podem datar el document a la segona meitat del segle XIV, abans de l'any 1391.²²

— D'altra banda, en el document del llibre de comptes de Iossef Zabara es fa referència diverses vegades a aquesta imposició:²³ l'impost relatiu a la carn (lín. 2 i 74), a la farina (lín. 3, 71 i 74), al negoci, la fermança i la mercaderia (lín. 4, 25, 32, 33 i 74) o al vi i a la verema (lín. 5, 55, 56 i 57), totes arrendades tant a jueus com a cristians.²⁴ Se n'encomanava la gestió a un corredor i se signava l'escriptura davant notari.²⁵ Sempre s'arrendava per un any, de gener a gener, o de juliol a juliol en el cas de l'ajuda del negoci, fermança i mercaderies, i de Sant Miquel a Sant Miquel per la del vi i les veremes, un cop enllestides, just després del mes de setembre. El cost de l'arrendament, de 1443 a 1444 fluctuava segons el producte: el més car era el del negoci, la fermança i la mercaderia, per 24 lliures i 1 diner; el del vi i les veremes per 24 lliures; el de la carn s'arrendava per 20 lliures i 5 sous; el de menor cost era l'arrendament de l'ajuda de la farina per 16 lliures. Contrasten aquests alts costos amb el preu de la gestió de recaptació, la gestió del corredor, la subhasta de l'ajuda o el cost de la gestió de l'eixauc, en tots els casos per 1 sou i 3 diners.²⁶ Escriu-

22. Gi 5,263 codavant 1, 4, 6 i codarrere 1,2-5,6/1362; Gi 5,264 codarrere 1-8 i codavant 2-3; 6; 8-10; 15-16/1363 i Gi 2,76 posterior 10/1398-1399 i probablement Gi 5,264 codavant 10. El primer full amb l'encapçalament, mig mutilat, és el Gi 5,263 codarrere 1/1363. Sobre la forma del nom *Bevenist*, vegeu la nota 553.

23. Fem referència a les línies de l'edició de FELIU I MABRES I FERRER I COSTA, «Llibre de comptes», p. 87-138.

24. S'arrenden la de carn a Berenguer Domènec, la de farina a Xemucl Xelomó, el qual també arrendà la del negoci, fermança i mercaderia i la del vi i les veremes a Andreu Corts.

25. Els corredors que s'esmenten en el document són Narcís Budellés (lín. 23) i Pere Marc (lín. 55). Els notaris que actuen són: Francesc Negrell (lín. 2 i 4), Nicolau Frugell (lín. 3, 40 i 72) i Antoni Coll (lín. 5, 50 i 57), notaris de Girona escollits membres del Consell de la ciutat per la reina Maria l'any 1444 (FELIU I MABRES I FERRER I COSTA, «Llibre de comptes», p. 93, notes 23 i 26).

26. Sobre el mot *eixauc*, vegeu l'annex a cura de FELIU I MABRES I FERRER I COSTA, «Llibre de comptes», p. 113-114. Segons l'autor: «Sembla que es tracta d'una subvenció que

re els capítols de cada una de les ajudes, un sou, és a dir, les condicions i inscriure'ls en el llibre que la comunitat havia de fer. Per acabar, la quantitat atorgada d'eixauc del vi era d'una lliura i 2 sous, i, en canvi, l'atorgada pel de la farina i la carn plegades era de 7 sous i 6 diners.²⁷

Finalment, cal esmentar que en un altre arxiu gironí, l'Arxiu Municipal, el conjunt de documents hebreus que van del 64 al 72 conté un recompte en brut de l'impost de l'ajuda de robes i teixits de la comunitat gironina dels anys 1387 i 1388, identificat en els catàlegs anteriors només com a «comptes aljamiats» i del qual estem preparant un estudi més ampli.

4. Les declaracions segons els manuscrits hebreus del manual notarial de Pere Pinós AHG Gi-09, 37/1408-1409

Un total de set plecs i tres fulls de paper solts són els documents hebreus amb les imposicions sobre els béns de consum, mercaderies i negoci del prés-ec que es van rel·ligar amb els corresponents registres del manual dels anys 1408 a 1409 del notari gironí Pere Pinós. Són documents en net i en prou bon estat de conservació, tret d'un dels plecs, que presenta diversos atacs d'insectes. En total, hem pogut esbrinar el nom d'uns 109 declarants.²⁸ El contingut dels plecs, per a cada declaració, conté la corresponent llista o taba de declarants i les condicions de la imposició. El contingut de cada plec, seguint l'ordre en què hem editat el document, és el següent:

la comunitat dona perquè el vi que s'haurà de fer compleixi els requeriments rituals. Es deu anomenar *eixauc* per analogia amb les remuneracions que l'Administració reial concedia als qui arrendaven els impostos reials, que eren els *eixaucs* pròpiament dits.» A la lín. 56 l'eixauc del vi es pagà a Andreu Corts, cristià i comprador de l'ajuda, però no sabem si a més ell era qui feia o gestionava directament la producció de vi. Una altra possibilitat és prendre el sentit inicial i que Iossef Zabara, com a col·lector del clavari, administrés els diners de la prima sobre l'arrendament de l'impost.

27. Vegeu els apartats sobre la regulació del crèdit a VALLS I PUJOL, *Els fragments hebreus*.

28. Molts d'aquests jueus estan documentats en diverses publicacions, com RIERA I SANS, *Els jueus de Girona*; ALEIXANDRE SEGURA, *Crédito*; ESCRIBÀ I FRAGO, *Documents*; MANCEBO I GARCÍA, «Un llibre», entre altres treballs dedicats a la comunitat gironina. També podem trobar referències en altres estudis de les comarques gironines no dedicats als jueus, per exemple, el de SALES I FAVÀ, *Crédit i morositat*.

1. *Primer plec*. Imposició del negoci i els deutes, des del 15 de febrer de 1408 fins al 15 de febrer de 1409.
2. *Segon plec*. Imposició del vi i del raïm, des de Sant Miquel de 1408 fins a Sant Miquel de 1409.
3. *Full solt 1*. Imposició de les vinyes i el vi, des de Sant Miquel de l'any 1408 fins a Sant Miquel de l'any 1409.
4. *Full solt 2*. Pagaments de l'aljama.
5. *Tercer plec*. Imposició de la farina, des de l'1 de gener de 1409 fins a l'1 de gener de 1410.
6. *Full solt 3*. Imposició de la carn, des del 20 de gener de 1409 fins al 20 de gener de 1410.
7. *Quart plec*. Imposició de la roba i les mercaderies, des de l'1 de gener de 1409 fins a l'1 de gener de 1410.
8. *Cinquè plec*. Taba del negoci i els deutes, des del 15 de febrer de 1409 fins al 15 de febrer de 1410.
9. *Sisè plec*. Imposició del vi i els raïms, des de Sant Miquel de 1409 fins a Sant Miquel de 1410.
10. *Setè plec*. Imposició del negoci i els deutes, des del 15 de febrer de 1409 fins al 15 de febrer de 1410.

A més de les tabes de les declaracions i les condicions particulars de les imposicions, aquests manuscrits també ens ofereixen altres informacions rellevants. A l'inici del cinquè plec, s'anotà que el primer dia del mes de tammuz (juny-juliol) de l'any 1409, els secretaris, el consell i altres membres de la comunitat, reunits a la sinagoga i en presència del mestre Francesc Sarsola, representant de la reina, van acordar imposar un *khérem* ('excomunió major') a qualsevol membre de la comunitat que no hagués resolt el seu deute amb la comunitat. Aquest *khérem* exigia el pagament de totes les contribucions pendents relatives a l'ajut al negoci, d'acord amb la decisió de Moixé Bellxom i Nissim Ferrer. Moixé Bendit va proclamar el *khérem* públicament a la sinagoga, tal com es documentà en l'acta d'aquell dia.

En el *full solt 2*, afegit al protocol notarial que també especifica els pagaments a l'acte del notari cristià, Bonastruc Jucef, tresorer, va efectuar diversos pagaments en nom de la comunitat, entre els quals es troben el pagament de 50 lliures a en Miquel de Vallós de Barcelona el novembre de 1408; 15 lliures a en Xamar el novembre de 1407; 40 lliures a en Vila de Cans, també el novembre de 1407, i 17 lliures i 13 sous a Guillem Oliver en la mateixa data. A més, la comunitat devia 20 lliures i 7 sous a en Bassanta, així com 55 sous a

Pont Coberta de Barcelona. També es van destinar 6 lliures per a l'intercanvi d'escuts per florins i 258 lliures, 13 sous i 4 diners a en Daví. Finalment, es registrà un pagament de 33 lliures i 5 sous a en Fellines.

Volem remarcar que en aquests textos hi ha alguns mots en aljama catalana: 'אגוש (*agos[t]*), 'מיקיל לש (per *Sant Miquel*), שמיק (S[ant] Miq[uel]), שמיקל (S[ant] Miquel) גנר (*gener*), למרטרור (per *Matror*), לנדל (per *Nadal*), נואימרי (*noemre*), פבריר (*febrer*), אבריל (*abril*), וויטוברי (*vuitobre*), בוטש (*botes colereses*), מיסיר (*misser*), משטרי (*mestre*), קופרי (*cofre*), פוגאטגי (*fogatge*) i קפיטולאש (*capítols*).

4.1. *La recaptació del negoci i els deutes*

En el *primer plec* es va registrar la recaptació de l'impost de l'ajuda dels negocis d'entre el 15 de febrer de 1408 i el 15 de febrer de 1409, seguint, segons diu el document, els mateixos capítols que l'any anterior. També hi ha les condicions que fan referència al contracte de la venda de la imposició. El contracte establí que el comprador havia d'abonar l'import complet de la compra amb avaladors segurs i en presència dels venedors. En cas que no proporcionés aquesta garantia en dos dies, els venedors tenien dret a recuperar la imposició i revendre-la a un altre comprador sense cap refús ni retard. Els compradors no podien ajornar el pagament per cap motiu, ni tan sols per les despeses efectuades per a la comunitat, i no tenien dret a sol·licitar cap deducció de l'import. Igualment, els individus no podien endarrerir el seu deute per despeses prèvies o reclamacions envers els secretaris (*neemanim*) de l'aljama, fins a un màxim de 60 sous, quantitat que el tresorer podia deduir dels càrrecs pendents en relació amb el preu de compra. La venda no s'oferia a cap persona en situació de fallida. El comprador també cobria les despeses del notari i del corredor. Els individus abonaven la meitat dels préstecs de manera immediata i la resta, després de 15 dies de preavís, amb la data límit per a la segona meitat fixada al 15 de febrer. Moixé Bellxom va deduir 20 sous de la suma acordada i va assignar la quantitat segons els terminis establerts. L'ajuda es va vendre a n'Itsàq Bonavia per 135 lliures, 19 sous i 5 diners, amb un descompte de 22 sous promesos per la declaració.

En el *cinquè plec* es va establir la recaptació del 15 de febrer de 1409 fins al 15 de febrer de 1410 amb una taxa de 40 diners que es va acordar segons els termes fixats per Moixé Bellxom i Nissim Ferrer. Els individus havien de pagar la meitat el mes d'octubre de 1409 i l'altra meitat el mes d'abril de 1410. El comprador, a més de cobrir les despeses del corredor i de l'escriptura de

venta, havia de garantir l'import amb avaladors segurs a la vista dels venedors. S'excloïen de la venda aquells que tinguessin acords amb la comunitat o estiguessin en procés de conciliació amb el cofre. Es va vendre a en Caravida Mercadell i a en Xemuel Natan per un total de 160 lliures.

En el darrer plec, el *setè plec*, molt malmès, es recullen diverses impositcions dels deutes i del negoci. Es va establir des del 15 de febrer de 1409 fins al 15 de febrer de 1410, seguint les mateixes condicions de l'any anterior i amb una llarguíssima llista de declarants.

TAULA 1
Primer plec

<i>Primer plec</i>	<i>Lliures</i>	<i>Sous</i>	<i>Diners</i>
Astruc Benet	19	18	6
Astruc Certs		96	
Astruc Cohen		10	
Astruc Vidal de Cal Ramon (la vídua i el seu fill Daviu)	8	12	2
Astruc Zabara i la seva sogra		79	2
Avram Itsaq i el seu fill Itsaq Avram	6	2	10
Avram Moixé		77	7
Bellxom Itsaq i Bonjudà de Blanes		98	
Bellxom Meïr i el seu fill Meïr		17	4
Bonastruc des Mestre	9	16	10
Bonastruc Iossef		32	5
Bonet Khasdai		4	
Bonjudà Itsaq		86	
Bonjudà Maimon		8	
Bonsenyor Xemuel		62	10
Caravida Mercadell		35	
Daví Iaqov		2	10
Falcó Bellxom		8	
Iehudà Alfaquim		8	
Iehudà Iossef		67	7
Iossef Astruc (fills)		109	4
Iossef Bonjudà		52	10
Iossef Itsaq		21	

Itsaq (fill de)		8	
Itsaq Bonavia		4	
Itsaq Torós		40	
Khasdai Cedrós		97	8
Leví i el seu gendre		59	2
Maimon Bonjudà		17	4
Moixé Astruc		6	6
Moixé Bellxom Benet	7	12	10
Moixé Bellxom Falcó i la seva mare, en David Falcó i en Falcó Moixé	8	16	6
Moixé sa Porta i la seva mare		6	
Natatel Certs (vídua)		41	8
Nissim Ferrer	7	6	10
Samson Jaco		2	
Samson Vivant		2	
Torós Deulocrega		15	
Vidal Llobell i el seu fill Astruc		82	
Xelomó Bonjudà		24	
Xelomó Ferrer		6	
Xelomó Khaninai		7	8
Xemuel Jaco		7	
Xemuel Natan		5	

TAULA 2
Cinquè plec

<i>Cinquè plec</i>	<i>Lliures</i>	<i>Sous</i>	<i>Diners</i>
Astruc Benet	21	6	7
Astruc Cohen		4	
Astruc Davi Falcon		56	
Astruc Zabarra i la seva sogra		75	4
Astruc Zarc		96	10
Avram Itsaq i el seu fill	6	16	
Avram Moixé del Portal		84	
Bellxom Itsaq i Bonjudà de Blanes		100	
Bonastruc des Mestre	10	12	10

Bonastruc Jucef		38	4
Bonet Khasdai		2	
Bonjudà Issaq		800	
Bonjudà Maimon		4	
Bonsenyor Xemuel		74	5
Caravida Mercadell		41	5
Caravida Vidal	21	4	
Daví Iaqov		4	
David Astruc	9	10	
Etsmies Falcon		70	6
Falcon Bellxom		4	
Iekhudà Alfaquim		80	
Iekhudà Juce (?)		80	
Iossef Bonjudà		60	
Iossef Itsaq de Figueres		24	
Itsaq Bonavia		6	
Itsaq Meïr Ravaia		12	
Itsaq Tadrós		44	
Jucef (fill)		117	
Khasdai Tadrós		108	
Maimon Bonjudà i el seu fill		26	
Meïr Bellxom		16	
Moixé Astruc		8	
Moixé Bellxom		108	
Moixé Bellxom Falcon		86	3
Natatel Certs (vídua) (Gràcia, Riera 170)		40	
Nissim Ferrer	7	12	5
Salvat Natan		2	
Samson Natan		2	
Samson Vivant		4	
Todrós Deulocrega		13	
Vidal Cohen i la seva sogra		60	
Vidal Llobell		800	4
Xelomó Bonjudà de Figueres		32	
Xelomó Ferrer		2	
Xelomó Khaninai		7	6

Xelomó sa Porta (vídua) i Moixé (vídua del seu fill)		6	
Xemuel Natan		6	10

TAULA 3
Setè plec

<i>Setè plec</i>	<i>Lliures</i>	<i>Sous</i>	<i>Diners</i>
Astruc	37	12	4
Astruc (fill)	2		
Astruc [...]	2	2	
Astruc Benet	25	6	7
Astruc Benet	174	19	6
Astruc Cohen		4	
Astruc Cohen	2		
Astruc Daví Falcon			
Astruc Zabarra i la seva sogra		95	4
Astruc Zabarra i la seva sogra	48	12	
Astruc Zarc		26	10
Astruc Zarc	40		
Atsmies ben Falcó Moixé		70	6
Avram Itsaq i el seu fill	63	6	
Avram Moixé	38	10	8
Avram Moixé del Portal		80	
B? Xelomó	3		
Bellxom Astruc de Blanes	1		
Bellxom Itsaq i en Bonjudà de Blanes	50	16	8
Bellxom n'Itsaq de Figueres i [Bellxom] de Blanes		100	
Bonastruc des Mestre	12	14	10
Bonastruc des Mestre	...	15	6
Bonastruc Jucef	18	10	2
Bonet Deulossell	1	10	
Bonet Khasdai		2	
Bonet Khasdai	1	3	
Bonjudà Itsaq		800	
Bonjudà Itsaq	42	4	8
Bonjudà Maimon			

Bonjudà Maimon			
Bonjudà Maimon	...	2	
Bonsenyor Xemuel	34	2	
Caracosa Gracian	2		
Caravida Mercadell		41	5
Caravida Mercadell	15	8	1
Caravida Vidal	21	4	
Caravida Vidal	173	..	..
Davi [...]		4	
Daví Astruc i la seva mare	5	6	8
Daví Iaqob	4	4	
David Astruc-	9	10	
Davida de BLVSAL	1		
Duran de Torroella (mestre)	5	15	
Etsmies fill d'en Falcon [...]			
Falcon Bellxom		4	
Falcon Bellxom	2	12	
Ferrer Xelomó de Figueres	4	3	
Iekhudà Alfaquim		80	
Iekhudà Alfaquim	39	16	8
Iekhudà Jucef		80	
Iossef (fill)		117	
Itsaq Bonavia		6	
Itsaq Bonavia	3	12	
Itsaq de Bonavia i el seu fill	9	9	4
Itsaq Meïr Ravaia de Figueres		12	
Itsaq Rimoc	4		
Itsaq Tadrós	23	20	
Itsaq Tadrós de Figueres		40	
Itsaq Tsamakh	1		
Jucef (fill)	13		
Jucef Astruc ha Leví	3		
Jucef Bonjudà		60	
Jucef Bonjudà	28	16	8
Jucef Itsaq	15	4	
Jucef Itsaq de Figueres		24	

Jucef Momet	2		
Khasdai Tadrós		108	
Khasdai Tadrós	50	14	
Maimon Bonjudà i el seu fill	12	6	
Meïr Bellxom		16	
Moixé		56	
Moixé Astruc		8	
Moixé Astruc	4		
Moixé Bellxom	9	6	
Moixé Bellxom		108	
Moixé Bellxom			
Moixé Bellxom de Blanes	2	10	
Moixé Bellxom Falcó		86	3
Moixé Bellxom Falcon			
Moixé Iossef de sa Bisbal (mestre)	2		
Moixé Itsaq (vídua) i el seu fill	6		
Moixé Xelomó Vides	9		
Nassim Ferrer	66	14	5
Natan (mestre)	3		
Natanel Certs (vídua)			
Natanel Certs (vídua)			
Samson Jaqo	5	12	
Samson Vivant		4	
Samson Vivant	5	16	8
Tadrós Deulocrega		13	
Tadrós Deulocrega	8	18	
Vidal Llobell i el seu fill		800	
Vidal Llobell i el seu fill	41	8	
Vidal Llobell i la seva sogra		4	
Vidal Moixé	1	3	4
Vídua de [...]	3		
Xelomó Bonjudà d'Albons	17	2	
Xelomó Bonjudà d'Albons de Figueres		32	
Xelomó Ferrer	3	12	
Xelomó Jaqo	6	1	
Xelomó Khala	2		

Xelomó Khaninai		7	6
Xelomó Khaninai	4		7
Xelomó Maimon Mercadell	1	10	
Xelomó Ravaia Mercadell	12		
Xelomó sa Porta (vídua) i la seva nora			
Xelomó sa Porta (vídua) i Moixé (vídua)			
Xelomó [...]		2	
Xemuel de Girona	2		
Xemuel Natan		6	10
Xemuel Natan	6	4	2
[...] Jucef	45	13	4
[...] i la seva sogra		64	
?		40	
?	51	8	
?			
?			
?			
?			
?			
?	30	4	10
?	22	7	8
?		10	

4.2. La recaptació de la carn

L'ajuda sobre la carn s'establí des del 20 de gener de 1409 fins al 20 de gener de 1410, seguint les mateixes condicions de l'any anterior. El comprador havia d'abonar l'import de la compra trimestralment i assegurar-lo amb avaladors fiables a la vista dels venedors, a més de cobrir les despeses del corredor i de l'escriba. Qualsevol dubte sobre el llenguatge o el contingut de l'ajuda seria resolt segons el criteri dels secretaris de l'aljama. Finalment, aquesta ajuda es va adjudicar a en Nissim Ferrer per un total de 50 lliures.

A partir d'aquest document i el de Gi-1,160 codavant - 6/ 1361-1362 esmentat en l'apartat anterior, del darrer terç del segle XIV, podríem resseguir el circuit de recaptació i declaració tant de la imposició sobre la carn com de l'alimentació de la comunitat, ja que el document del segle XIV especificava

les quantitats i la mena de carn que s'havia venut. Els imports corresponien a les taxes proporcionals que gravaven aquests productes. Sembla que aquests drets, entre les autoritats cristianes, al llarg del segle van ser molt variables, com bé demostra Banegas a la seva tesi d'aprovisionament de la carn a la Barcelona medieval.²⁹ Les taxes sobre la carn més consumida a l'època, que era el moltó, van d'un diner a quatre per lliura de pes. A les ordinacions tarragonines sobre la comunitat jueva de 1319 es pagava, per pes, 1 diner per cada lliura de carn «escorxadissa»,³⁰ 1 diner per cabrit, 1 diner per anyell, 1 diner per un parell d'ànecs o gallines, 2 diners per un parell d'oques i mig diner per un parell de polls, tórtores o coloms.³¹ Aquestes taxes a les condicions gironines en els documents que edità Riera eren exactament les mateixes.³² L'ajuda es va prorrogar fins al segle xv, però no sabem si les taxes van rebre un augment posterior.

4.3. *La recaptació del vi*

Tot el procés per fer vi ha d'estar controlat per mans jueves per tal que sigui apte per al consum ritual. Tanmateix, la dificultat de l'abastament del raïm per a moltes comunitats medievals va fer flexibilitzar les normes de la *caixrut* sobre aquest producte.³³ Pel que fa al vi, per la venda al detall, a Girona, segons el privilegi de 1356, es pagaven per quartera 3 diners i a l'engròs 12 diners per lliura, sense distingir-ne la qualitat en cap dels dos casos.³⁴ En el

29. A partir de l'any 1353 s'imposa 1 diner per lliura de tota mena de carn, menys d'anyell i de cabrit. L'any 1354 la taxa puja a 2 diners i a partir de 1357 a 3 diners. Vegeu BANEGAS LÓPEZ, *L'aprovisionament*, p. 95-96, i especialment les llistes de l'apèndix amb els preus de la carn per anys.

30. S'entén per carn «escorxadissa» la d'animal gros i *caixer*, és a dir, bou, vedella, cabra, cabrit, ovella i moltó. Aquesta darrera era la més consumida a les poblacions mediterrànies medievals, i la de bou i la de vedella, les que ho eren menys. Vegeu BANEGAS LÓPEZ, *L'aprovisionament*, p. 39-40; RIERA I SANS, «La conflictivitat», p. 305; MUNTANÉ SANTIVERI, «L'alimentació», p. 115.

31. MORELLÓ BAGET, «En torno», p. 346.

32. RIERA I SANS, *Els jueus de Girona*, p. 106 i doc 30.

33. Vegeu RICH I ABAB, *La comunitat*, p. 197; RIERA I SANS, «La conflictivitat», p. 300.

34. A Tarragona es pagaven 10 sous per cafís de vi i 4 diners per quarter, i 5 diners per cafís i 4 diners amunt o avall per quarter (MORELLÓ BAGET, «En torno», p. 323 i apèndix)

cas que un foraster entrés vi a la ciutat o a la collecta pagava 2 sous per somada.

A les tabes hebraïques de la comunitat jueva de Castelló d'Empúries es pagaven, per un quintar de verema, 12 diners; per un quintar de vi, 12 diners; per una bota de vi introduïda a la vila sense haver pagat verema, 3 sous; per una bota de vi introduïda dins del comtat i posat en una botiga, 3 sous; per cada 8 diners de vi venut els venedors pagaven un diner; i el dret de renda de verema, per cada lliura de cabal, era de 3 diners.³⁵ La declaració també se solia fer els divendres a la sinagoga, però, si calia, els compradors de l'ajuda podien demanar fer-la qualsevol altre dia. El venedor havia de declarar el vi venut durant la setmana i el comprador del vi declarava la quantitat comprada i havia de fer constar els noms de les persones a les quals l'havia comprat.

A les tabes de Girona del document de Pere Pinós, les condicions del vi són les més extenses. La mesura del vi, com a les tabes de Castelló, també és la bota coleresa, que pren el nom del monestir de Colera.³⁶ En el *segon plec* es va registrar la recaptació de l'impost sobre el raïm i el vi, establerta des de Sant Miquel de 1408 fins a Sant Miquel de 1409, que incloïa un pagament de 2 sous i 10 diners, amb taxes addicionals segons el tipus de càrrega i el volum importat. Vidal Benet, juntament amb els hereus d'en Bonjudà, estava obligat a contribuir amb 10 botes colereses, mentre que el vi produït localment requeria una contribució addicional de 30 sous per bota. Aquestes condicions especificaven les tarifes per a productes locals i importats, amb les contribucions distribuïdes segons el nivell de participació de cada individu a la comunitat.

En les condicions d'arrendament s'establia que el comprador havia de cobrir les despeses del corredor i de l'escriba i garantir el pagament complet amb avals segurs verificats pels venedors; en cas contrari, en un termini de dos dies, la venda quedava anul·lada i els venedors podien revendre la imposició lliurement. A més, els compradors no podien ajornar el pagament total per cap reclamació o despesa relacionada amb la comunitat, i aquestes condicions

(DCVB: «*cafis m.* Mesura de capacitat, equivalent a vint-i quatre barcelles, que encara està en ús a la Ribagorça, a Tortosa i a València per mesurar cereals i calç»).

35. PUJOL, «Dues tabes», p. 18-19.

36. PUJOL, «Dues tabes», nota 31, i ARGENTER i FERRER «Jewish texts», p. 99-128.

eren vigents durant quinze dies. L'acord incloïa una ajuda de 8 diners, amb l'addició de 3 sous per càrrega i 4 sous per cada miler venut per altres vies, import destinat a Vidal Benet per a l'assignació de 20 sous en botes colereses. Així mateix, en Donat Vidal rebia 10 botes colereses addicionals, segons constava en el document, fins a consolidar les ajudes per a l'ús acordat. No es venia a cap individu que mantingués un acord vigent en aquell moment. Aquesta ajuda del vi i del raïm es va vendre a en Caravida Mercadell per valor de 76 lliures.

En el *full solt 1*, probablement vinculat al *segon plec*, es registrà l'ajuda sobre els raïms i el vi des de Sant Miquel de 1408 fins a Sant Miquel de 1409, amb una taxa de 4 sous per cada mil i 8 diners per cada càrrega afegida a l'impost de l'ajuda gestionada pels secretaris. Aquesta es calculava segons les condicions anteriors, de manera que cada bota coleresa de vi que fos introduïda per un propietari per a ús personal implicava el pagament de 6 sous, mentre que, si es destinava a la venda, la taxa ascendia a 8 sous. Bonet Vidal disposava de permís per introduir a la ciutat fins a 10 mesures de vi, amb un impost total de 3 sous i 6 diners per bota coleresa, a canvi del qual aportaria 10 parts de vi, equivalents a 40 botes colereses, i una contribució addicional de 4 botes colereses. No es permetia la venda als individus implicats en transaccions o acords actius amb la comunitat, com Xemuél de Girona i el seu fill, Itsaq Xelomó de Figueres i els habitants d'una vila que no hem sabut identificar (קמררין). El valor de les compensacions es va fixar en 4 sous per cada mil, amb un total de 13 lliures, 12 sous i 4 diners, amb les despeses del corredor i del notari a càrrec del comprador.

En el *sisè plec* l'ajuda sobre els raïms i el vi es va establir des de Sant Miquel de 1409 fins a Sant Miquel de 1410, amb una taxa de 14 diners per cada mil. El document diu que la imposició anterior es va vendre amb condicions similars: 3 diners per càrrega de mula i 2 diners per càrrega d'ase, més una contribució addicional per unitat, sense excepcions. Josep Itsaq de Figueres i altres que tenien alguns acords amb la comunitat en van quedar exempts. El comprador va assumir les despeses del corredor (amb una paga de 5 diners) i de l'escriptura i va garantir l'import amb avaladors segurs, sense dret a reclamacions. Les contribucions es recolliren segons els criteris de la comunitat, amb la meitat del pagament a l'octubre, per Sant Miquel, i la resta dins del termini establert. També es van excloure els membres amb deutes amb en Bonjudà o amb contribucions prèviament establertes, que es consideraven dins dels acords estipulats.

TAULA 4
Segon Plec

<i>Segon plec</i>	<i>Lliures</i>	<i>Sous</i>	<i>Diners</i>
Astruc Benet		99	7
Astruc Cohen		2	6
Astruc Rabí Natan (vídua) i el seu fill Daviu	2	2	10
Astruc Zabara i la seva sogra		19	10
Astruc Zarq	1	4	3
Avram Itsaq i el seu fill	1	4	9
Avram Moixé		19	5
Bellxom Itsaq i Bonjudà de Blanes	1	12	6
Bellxom Meir i el seu fill		4	4
Bonastruc des Mestre	2	9	2
Bonastruc Iossef		5	1
Bonet Khasdai		1	
Bonjudà Itsaq		25	6
Bonjudà Maimon		2	
Bonsenyor Xemuel		12	3
Caravida Mercadell		8	9
Daví Iaqov			9
Falcó Bellxom		2	
Iekhudà Alfaquim	1		
Iekhudà Iossef		16	15
Iossef Astruc (fill)	1	7	2
Iossef Itsaq		5	5
Itsaq Bonavia		1	
Itsaq Torós		10	
Khasdai Cedrós	1	4	5
Leví Ezequiel i el seu gendre		12	10
Maimon Bonjudà		4	4
Moixé Astruc		1	7
Moixé Bellxom Benet	1	18	8
Moixé Bellxom Falcó i la seva mare amb en David Falcó i en Falcó Moixé	2	4	2
Moixé sa Porta i la seva mare		1	
Natatel Certs (vídua)		12	5

Nissim Ferrer	1	16	9
Salvat Jaco		1	9
Samson Jaco		6	
Samson Vivant		6	
Torós Deulocrega		3	9
Vidal Llobell i el seu fill		21	
Xelomó Bonjudà		6	
Xelomó Ferrer		1	6
Xelomó Khaninai		1	11
Xemuel Natan		1	3

TAULA 5
Sisè plec

<i>Sisè plec</i>	<i>Lliures</i>	<i>Sous</i>	<i>Diners</i>
Astruc Benet i el seu fill Iossef	8	18	
Astruc Cohen		3	6
Astruc Zabarra i la seva sogra	2	1	8
Avram Itsakh i el seu fill	2	3	2
Avram Moixé	1	7	2
Bellxom Itsaq de Figueres	1	14	4
Benet Khasdai		1	5
Bonastruc des Mestre		68	10
Bonastruc Iossef		11	6
Bonjudà Itsaq	1	10	1
Bonjudà Maimon		2	10
Bonsenyor Xemuel	1	2	7
Caravida Mercadell		12	5
Davi Iaqob		12	2
Falcon Bellxom		2	10
Ferrer Xelomó i el seu fill		2	1
Iekhudà Alfaquim	1	10	10
Iekhudà Iossef	1	4	
Iossef Bonjudà		18	2
Iossef Itsaq			
Itsaq Bonavia		1	5

Itsaq Meïr Ravaia		4	3
Itsaq Tadrós		14	
Khasdai Tadrós	1	14	
Khasdai Tadrós (sogra)		4	2
Leví i el seu gendre	1	8	
Maimon Bonjudà		6	2
Meïr Caracosa		5	12
Moixé Astruc		2	3
Moixé Bellxom	2	14	6
Moixé Falcon (filla)	3	2	
Nassim Ferrer	2	11	6
Natan (mestre)			8
Pandina	3		6
Salvat Jaco		2	3
Samson Jaqo			9
Samson Vivant			8
Todrós Deulocrega		5	5
Vidal Llobell	1	9	5
Xelomó Bonjudà		8	5
Xelomó Khaninai		2	10
Xelomó sa Porta (vídua)		2	1
Xemuel Natan		1	1

4.4. La recaptació de la farina

El *tercer plec* conté la recaptació de l'ajuda de la farina que es va establir amb una taxa de 5 diners per cada mil, des de l'1 de gener de 1409 a l'1 de gener de 1410, seguint les mateixes condicions de l'any anterior, amb excepcions per a membres que es trobaven amb acords amb la comunitat durant el període de l'ajuda. Les condicions de venda establien que els pagaments totals de les contribucions ascendien a 32 lliures i 13 diners. El comprador havia d'abonar l'import de la compra trimestralment i assegurar-lo amb avaladors fiables a la vista dels venedors. També es feia responsable de les despeses del corredor i de l'escriba. Qualsevol qüestió o dubte sobre el llenguatge o contingut de l'ajuda es resoluria segons el criteri dels secretaris. Els membres del cofre havien de pagar la meitat de les seves contribucions a l'inici de maig de 1409 i

l'altra meitat a l'inici d'agost de 1409. Finalment, la venda es va adjudicar a en Moixé Astruc per un total de 60 lliures.

TAULA 6
Tercer plec

<i>Tercer plec</i>	<i>Lliures</i>	<i>Sous</i>	<i>Diners</i>
Astruc Benet		50	
Astruc Cohen		1	3
Astruc Zabarra i la seva sogra		9	10
Astruc Zavarra		12	1
Avram Itsaq i el seu fill		15	4
Avram Moixé		9	8
Bellxom Caracosa i el seu fill		2	2
Bonastruc des Mestre		20	8
Bonastruc Iossef		4	2
Bonet Khasdai		6	
Bonet Vidal amb l'ajut d'en Bonjudà Vidal		116	10
Bonjudà Itsaq		10	9
Bonjudà Maimon			12
Bonjudà Xelomó de Blanes		12	3
Bonsenyor Xemuel		8	1
Caravida Mercadell		4	5
Caravida Vidal		50	6
Daví Iačov			5
Falcon Bellxom			12
Ferrer Xelomó i el seu fill			9
Iekhudà Alfaquim		12	1
Iekhudà Iossef		8	6
Iossef Bonjudà		6	7
Itsaq de Bonavia		6	
Itsaq Meïr Ravaia		1	8
Itsaq Torós		5	
Josef (fill)		13	5
Khasdai Cedrós		12	2

Khasdai Cedrós (la seva sogra)		5	2
Maimon Bonjudà		2	2
Maimon Bonjudà (fill)			12
Moixé Astruc			11
Moixé Bellxom		19	4
Moixé Bellxom Falcó amb l'ajut d'en David Falcon i en Falcon Moixé		22	1
Moixé sa Porta			9
Nissim Ferrer		18	4
Pandina i el seu fill		21	8
Samson Iaqo			3
Samson Vivant			3
Todrós Deulocrega		1	10
Vidal Bonet	7	4	
Vidal Cohen i la seva sogra		6	5
Vidal Llobell i el seu fill		10	6
Xelomço Bonjudà		3	
Xelomó Iaqo			10
Xelomó Khaninai			12
Xemuel Natan			7

4.5. La recaptació de la roba i les mercaderies

El *quart plec* registra la recaptació de l'ajuda sobre la roba i les mercaderies de la comunitat i es va fixar amb una taxa de 3 diners per cada mil, aplicable de l'1 de gener de 1409 a l'1 de gener de 1410, amb les mateixes condicions que l'any anterior, tret d'alguns membres amb acords amb la comunitat. Les contribucions totals es van establir en 19 lliures i 10 diners. El comprador havia d'abonar una part de les contribucions l'1 de maig de 1409 i la resta l'1 de gener de 1410, mentre que els individus havien de pagar les seves contribucions l'1 d'abril de 1409. El comprador també havia de garantir l'import total amb avaladors fiables aprovats pels venedors i assumir les despeses del corredor i del notari. Qualsevol dubte sobre el llenguatge o el contingut de l'ajuda, com en els casos anteriors, havia de resoldre'ls els secretaris de l'aljama. Aquesta imposició es va vendre a Caravida Vidal per un total de 25 lliures i 10 diners.

L'impost sobre els vestits a Girona, segons els privilegis editats per Riera, s'equiparà al de draps i joies i hom pagava 6 diners per lliura. Als capítols de Tarragona es feia la distinció entre els vestits i les capes de camellot, que pagaven 6 diners per lliura i 4 sous per peça, i els vestits per a comerciar i la roba nova, que pagaven 4 i 2 diners per lliura, respectivament.³⁷

TAULA 7
Quart plec

<i>Quart plec</i>	<i>Lliures</i>	<i>Sous</i>	<i>Diners</i>
Astruc Benet		29	11
Astruc Zabarra i la seva sogra		5	17
Astruc Zarc		7	3
Avram Itsaq i el seu fill		9	3
Avram Moixé		5	10
Bellxom Caracosa i el seu fill			15
Bonastruc des Mestre		14	9
Bonastruc Iossef		2	6
Bonet Khasdai			4
Bonet Vidal amb l'ajut d'en Bonjudà Vidal		70	7
Bonjudà Itsaq		6	6
Bonjudà Maimon			7

37. Més detallats són els capítols tarragonins de 1319, que gravaven també el consum a més de les mercaderies i les compres i vendes: pel consum de pa es pagava, a partir dels tretze anys, 1 diner per persona i mes; per la venda de pa es pagaven 2 diners per quartera, i 1 diner per 100 fogasses; 1 diner per un quartà d'oli; 1 diner per lliura per tota mena de mercaderies; 4 diners per lliura per la compra d'objectes casolans de plata o de coure; 2 diners per un «canó» d'or (un carret o canilla de fil d'or); 5 sous per una joia de perles; 3 sous per una faixa de perles; per la venda de la verema, 4 diners per lliura; per la venda de mercaderies, 1 diner per lliura; 2 diners per vendre una dotzena de sabates velles; per la revenda de llenya, carbó o palla, 2 diners per somada; per la de formatges, 12 diners el quintar; per la de panses, 1 diner el quintar; per la de figues, 1 diner per panera gran i mig per panera petita; per la d'oli, mig diner per quartera; per la de llegums i fruits secs, 2 diners per quartera; per la de mel, 4 diners el quintar; pel que fa a préstecs, el prestador paga 4 diners per lliura en els debitoris, 2 per préstecs amb penyora, 1 diner per lliura en comandes de roba o diners, per préstecs sobre immobles 2 diners per lliura i per lloguers d'immobles, pel qui lloga, 12 diners per lliura (MORELLÓ BAGET, «En torno», p. 322-324 i apèndix).

Bonjudà Xelomó amb ajut		3	2
Bonsenyor Xemuel		4	10
Caravida Mercadell		2	6
Caravida Vidal		30	3
Daví Iaov			2
Falcon Bellxom			7
Iekhudà Alfaquim		6	
Iekhudà Iossef		5	1
Iossef Bonjudà		3	11
Itsaq Todrós		3	
Josef (fill)		8	1
Khasdai Todrós		7	9
Khasdai Todrós (sogra)		3	
Maimon Bonjudà			15
Maimon Bonjudà (fill)			8
Moixé Astruc		3	
Moixé Bellxom		12	6
Moixé Bellxom Falcon amb Falcon Moixé i en David Falcon		13	3
Nissim Ferrer		11	
Pandina i el seu fill		12	10
Salvat Iaov			4
Samson Iaov			2
Samson Vivant			2
Todrós Deulocrega			13
Vidal Bonet		82	10
Vidal Cohen i la seva sogra		4	6
Vidal Llobell i el seu fill		6	4
Xelomó Bonjudà de Figueres		1	10
Xelomó Ferrer i el seu fill			6
Xelomó Khaninai			7
Xelomó sa Porta i el seu fill			6

5. Conclusions

Aquesta recaptació ens ha permès observar detalladament les condicions econòmiques de la comunitat de Girona en un període de forta pressió fiscal, aproximadament vint anys després dels avalots de 1391. Tot i que caldria un estudi més exhaustiu, és evident que la càrrega impositiva es va mantenir elevada, malgrat que la població, segons Riera i Sans, s'hauria reduït al voltant d'un 20 % després dels atacs. La comunitat gestionava les imposicions per declarar-les posteriorment davant del notari cristià, una pràctica corrent en una societat imbuïda en la complexa fiscalitat medieval que amb prou feines es qüestionava.

Tanmateix, del total de la imposició recollida, no sabem quin percentatge es destinava a les arque municipals, a les reials i a la gestió de la mateixa comunitat per tal d'assegurar-ne la subsistència i el bon funcionament intern. Aquesta és una qüestió que caldria analitzar amb més deteniment, així com el possible frau fiscal dels declarants.

La rellevància d'aquesta documentació resideix en el seu caràcter de recompte intern i detallat de tota la imposició, a diferència dels capítols generals que regulaven l'impost de l'ajuda dels notaris cristians. Això ens aproxima a l'economia personal i a la vida quotidiana de la comunitat gironina medieval. Gràcies a aquests registres, hem pogut identificar els participants en les declaracions, conèixer les seves activitats econòmiques i disposar d'una visió detallada de l'estat econòmic de l'aljama gironina en aquest període concret.

Bibliografia

- ALEIXANDRE SEGURA, Teresa. *Crédito y endeudamiento rural: La circulación del capital judío en la Girona del siglo XIV (1348-1391)* [en línia]. Tesi doctoral. València: Universitat de València. Facultat de Geografia i Història. Departament d'Història Medieval, 2015. <<http://hdl.handle.net/10550/49039>> [Consulta: 22 maig 2023].
- ARGENTER, Joan A.; FERRER, Joan. «Jewish texts in Old Catalan». En: MENSCHING, Guido; SAVELSBERG, Frank (ed.). *Manual of Judaeo-Romance linguistics and philology*. Berlín; Boston: De Gruyter, 2023, p. 99-128.
- ASSIS, Yom Tov. *Jewish economy in the Medieval Crown of Aragon, 1213-1327: Money and power*. Leiden: Brill, 1997.
- BAER, FRITZ. *Die Juden im Christlichen Spanien: Erster teil urkunden und regesten*. Berlín: Akademie-Verlag, 1929-1936. 2 v. [Reimpressió, introducció

- de l'autor i bibliografia addicional de Haim Beinart: Farnborough, Gregg International Publisher, 1970]
- BAER, Yitzhak. *Historia de los judíos en la España cristiana*. Barcelona: Riopiedras, 1998.
- BANEGAS LÓPEZ, Ramon Agustí. *L'aprovisionament de carn a Barcelona els segles XIV i XV*. Tesi doctoral. Universitat de Barcelona. Departament d'Història Medieval, Paleografia i Diplomàtica, 2007.
- BERTRAN I ROIGÉ, Prim. «La fiscalidad extraordinaria de las aljamas de judíos de la Corona de Aragón (1309-1317)». *Sefarad*, 52/2 (1992), p. 305-322.
- BLASCO, Meritxell; LLEAL, Coloma; MAGDALENA, J. Ramón; MOTIS, M. Ángel. *Capítulos de la sisa del vino de la aljama judía de Zaragoza (1462-1466): Edición y estudio de tres manuscritos hebraicos y dos latinos del Archivo Histórico de Protocolos de Zaragoza*. Saragossa: Institución Fernando el Católico, 2010.
- BLASCO MARTÍNEZ, Asunción. «Normativa tributaria de la aljama de judíos de Huesca a comienzos del reinado de Pedro el Ceremonioso: la ordenanza de 1337». En: *Homenaje a Don Antonio Durán Gudiol*. Osca: Diputación Provincial de Huesca. Instituto de Estudios Altoaragoneses, 1995, p. 107-121.
- ESCRIBÀ, Gemma; FRAGO, Maria Pilar. *Documents dels jueus de Girona: 1124/1595: Arxiu Històric de la Ciutat, Arxiu Diocesà de Girona*. Girona: Ajuntament de Girona, 1992.
- FELIU I MABRES, Eduard; FERRER I COSTA, Joan. «Llibre de comptes de Jucef Zabara, collector del clavari de la comunitat jueva de Girona (1443)». *Tamid*, 5 (2004-2005), p. 87-138.
- FINKESTEIN, Louis. *Jewish self-government in the Middle Ages*. Westport: Greenwood Press, 1972. [Reimpressió de l'edició de 1924]
- GARCÍA MARSILLA, Juan Vicente. «Puresa i negoci: el paper dels jueus en la producció i comercialització de queviures en la Corona d'Aragó». *Revista d'Història Medieval*, 4: *Jueus, conversos i cristians: mons en contacte* (1993), p. 161-182.
- «La sisa de la carn. Ganadería, abastecimiento cárnico y fiscalidad en los municipios valencianos bajomedievales». En: VALLEJO POUSADA, Rafael; FURIÓ DIEGO, Antoni (ed.). *Los tributos de la tierra: Fiscalidad y agricultura en España (siglos XII-XX)*. València: Universitat de València. Servei de Publicacions, 2008, p. 81-102.
- GUERSON DE OLIVEIRA, Alexandra Eni Paiva. *Coping with Crises: Christian-Jewish relations in Catalonia and Aragon, 1380-1391* [en línia]. Tesi doctoral. Toronto: University of Toronto. Department of History, 2012. <<https://hdl.handle.net/1807/32724>> [Consulta: 22 maig 2023].

- GUERSON DE OLIVEIRA, Alexandra Eni Paiva. «Death in the Aljama of Huesca: The Jews and Royal Taxation in Fourteenth-Century Aragon». *Sefarad*, 75/1 (2015), p. 35-63.
- GUERSON DE OLIVEIRA, Alexandra; WESSELL LIGHTFOOT, Dana. «Crisi i comunitat: dones jueves i converses catalanes a Girona, 1391-1420». *Tamid*, 14 (2019), p. 91-130.
- GUILLERÉ, Christian. *Girona al segle XIV*. Girona: Ajuntament de Girona; Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993.
- LACAVE, Jose Luis. «La carniceria de la aljama zaragozana a fines del siglo xv». *Sefarad*, 25/1 (1975), p. 3-35.
- MAÍZ CHACÓN, Jordi. «La fiscalitat indirecta i el crèdit hebreu al Regne Medieval de Mallorca». En: CATEURA, Pau (ed.). *Recaptar per a pagar deutes: El Còdex 29 de l'Arxiu del Regne de Mallorca (1390)*. Palma: El Tall, 2009, p. 99-112.
- MANCEBO I GARCÍA, Sílvia. «Un llibre de la cúria de Peratallada il·lustra l'activitat de tres destacats prestadors jueus (1403)» [en línia]. Girona: Arxiu Històric de Girona, 2012. <https://xac.gencat.cat/web/.content/xac/01_continguts_arxius_comarcals/ah_girona/12_Tastets_arxiu/Fitxers/Post112.pdf> [Consulta: 30 maig 2024].
- MARTÍ I ARAU, Albert. «Fiscalitat municipal sobre productes alimentaris a Castelló d'Empúries (1350-1375)». *Mot so Razo*, 19 (2020), p. 51-63.
- MOREL-FATIO, Alfred. «Notes et documents pour servir à l'histoire des juifs des Baléares, sous la domination aragonaise, du XIIIe au XVe siècle». *Revue des Études Juives*, 4 (1882), p. 42-50.
- MORELLÓ BAGET, Jordi. «En torno a la presión fiscal sobre las aljamas de judíos de Tarragona. Del pago de subsidios a la contribución en “coronatges” y “maridatges”». *Sefarad*, 71/2 (2011), p. 293-348.
- MUNTANÉ SANTIVERI, Josep Xavier. «Acords fiscals de prestadors jueus forasters en el *Liber secretariorum aliame judeorum Minorise* (Manresa, 1343-1346)». *Sefarad*, 76/2 (2016), p. 251-288.
- PUJOL, Miquel. «Dues tabes hebraïques de l'aljama de Castelló d'Empúries». *Calls*, 4 (1990), p. 7-52.
- RÉGNÉ, Jean. *History of the Jews in Aragon: Regesta and documents 1213-1327*. Edició i notes a càrrec de Yom Tov Assis i Adam Gruzman. Jerusalem: Magnes Press: Hebrew University, 1978.
- REIXACH I SALA, Albert. *Finances públiques i mobilitat social a la Catalunya de la baixa edat mitjana: Girona, 1340-1440*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 2018.

- REIXACH I SALA, Albert. *Municipi, finances i elits locals en una ciutat catalana baixmedieval: Girona (1345-1445)* [en línia]. Tesis doctoral Universitat de Girona, 2015. <<https://www.tesisenred.net/handle/10803/327319>> [Consulta: 23 maig 2023].
- RICH I ABAD, Anna. *La comunitat jueva de Barcelona entre 1348 i 1391 a través de la documentació notarial*. Barcelona: Fundació Noguera, 1999.
- RIERA I SANS, Jaume. *Els jueus de Girona i la seva organització: Segles XII-XV*. Girona: Patronat Call de Girona, 2012.
- «La conflictivitat de l'alimentació dels jueus medievals (segles XIII-XV)». En: *Alimentació i societat a la Catalunya medieval*. Barcelona: Consell Superior d'Investigacions Científiques. Institució Milà i Fontanals. Unitat d'Investigació d'Estudis Medievals, 1988, p. 295-311.
- ROMANO, David. «Els jueus de Girona als segles XII-XIII». En: *Mossé ben Nahman i el seu temps: Simposi commemoratiu del vuitè centenari del seu naixement 1194-1994*. Girona: Ajuntament de Girona, 1995, p. 11-76.
- SALES I FAVÀ, Lluís. *Crèdit i morositat a la Catalunya del segle XIV: El cas de la baronia de Llagostera* [en línia]. Tesis doctoral. Girona: Universitat de Girona. Departament d'Història i Història de l'Art, 2019. <<https://www.tdx.cat/handle/10803/667626>> [Consulta: 23 maig 2023].
- SÁNCHEZ MARTÍNEZ, Manuel. «La fiscalidad catalanoaragonesa y las aljamas de judíos en la época de Alfonso IV (1327-1336): Los subsidios extraordinarios». *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia* (1982), p. 93-141.
- SERRANO SANZ, Manuel. «Orígenes de la dominación española en América». En: *Los amigos y protectores de Cristobal Colón*. Madrid, 1918. (Nueva Biblioteca de Autores Españoles; 25), XXIII-XXV p. + apèndixs, doc. del 1r capítol, núm. III, XXVII-XXIX, XXXIII, XL. [Treball reeditat a *Los amigos y protectores aragoneses de Cristobal Colón*, Barcelona, Riopiedras, 1991]
- VALLS I PUJOL, Esperança. *Els fragments hebreus amb aljamies catalanes de l'Arxiu Històric de Girona: Estudi textual, edició paleogràfica i anàlisi lingüística* [en línia]. Tesis doctoral. Girona: Universitat de Girona, 2016. <<http://hdl.handle.net/10803/387552>> [Consulta: 23 maig 2023].
- «Hebrew Fragments as a Window on Economic Activity: Holding in the Historical Archives of Girona (Arxiu Històric de Girona)». A: LEHNARDT, Andreas; OLSZOWY-SCHLANDER, Judith (ed.). *Books within Books: New Discoveries in Old Book Bindings*. Leiden: Brill, 2013, p. 149-182.
- «L'impost sobre la renda de l'any 1427 (sobre la declaració dels guanys de 1426) o l'«egualtat dels guanyatges» de la comunitat jueva de Girona». *Materia Giudaica*, 17-18 (2012-2013), p. 263-277.

VENDRELL DE MILLÁS, Francisca. «Al margen de la organización de la aljama judaica de Zaragoza. Nuevas ordenaciones o “Taqanot” año 1415». *Sefarad*, 24/1 (1964).

VIDAL, Pere. «Els jueus dels antics comtats de Rosselló i Cerdanya». *Calls*, 2 (1987), p. 27-112.

APÈNDIX DOCUMENTAL
Edició dels manuscrits hebreus
del manual notarial AHG Gi-09, 37/1408-1409

Primer plec

Plec 1.1

- 1 השואת עזר העסק /המ[צ]כונה\ עם העזר מטו' פבריר תח' עד טו'
- 2 פבריר תט' עם כל אותן קפיטולש שנמכרה בשנה שעברה
- 3 עם העזר מהקהל והקופרי

ט' ליט' יו' ד' יפ'	4 אנבונשתרוק דסמשטרי
ז' ד' חפ'	5 אנשלמה חנינאי
ו' ד' ופ'	6 אנמשה אשתרוק
ד' ד'	7 אנבונט חסדאי
י' ד'	8 נשתרוק כהן
	9 נשתרוק בניט מסולקים ט' ליטרי' בעד
יט' ליטרי' יח' ד' ופ'	10 ד' אלף תק' ריבעים שסלקו לו נשאר
קט' ד' דפ'	11 בנו אניוסף אשתרוק
ח' ליט' יו' ד' ופ'	12 אנמשה בלשום פלכו ואמו עם עז' אנפלכו
	13 ואנדויד
פו' ד'	14 אנבונגודה איצק
ח' ד'	15 אנפלכו בלשום
ה' ד'	16 אנשמואל נתן
פ' ד'	17 אניהודה אלפכים
סז' ד' זפ'	18 אניהודה יוסף
לה' ד'	19 אנקרודה מרקדיל
טו' ד'	20 אנטורוס דיבוקראגה
יו' ד' דפ'	21 אנבלשום מאיר ובנו אנמאיר
נב' יד'	22 אניוסף בונגודה

- 23 אנשמשון ויונט
 24 אנודאל לובל ובנו נשתרוק
 25 משטרי אשתרוק זבארא וחמותו
 26 אלמ' נשתרוק וידאל דקלרמון ובנה אנדויב
 27 אנמשה בלשום בניט
 28 סז' ליטרי' יו' ד' הפ'

Plec 1.2

- 1 יפרע הקונה סך דמי הקניה בערבים בטוחים למראית
 2 כאני המוכרים ואם לא יבטיח תוך ב' ימים [...]
 3 [...] ל[ש] יהיה כח בידם לחזור ולמכרה למי שירצו
 4 בלו שום סירוב ועיכוב להוצאתם
 5 גם לא יוכלו הקונים לעכב מסך דמי הקניה שום דבר
 6 בעד מה שהוציאו לקהל ושום תביעה שיהיה להם ע[...]
 7 גם לא יוכלו היחידים לעכב מחיובם משום הוצאו[...]
 8 והביעות שיהיה להם על הקהל חולתי הנאמנים עד סך-
 9 ס' ד' בעד הוצאות שהוציאו ויש לגובר לסלק מחיוב הנאמנים מסך דמי \הקניה/
 10 [אין] אנו מוכרים שום יחיד שהוא היום
 11 יפרע הקונה הסופר והסרסור
 12 יפרעו היחידים מחצית ההשואות תכף ואחר עכור חדש /ט' חדש\ ימים
 13 להתראת הקונה והשאר המחצית האחר עד ט' פבריר להתראת
 14 ט' ימים
 15 כולףו כ' ד' שושלב השמנא 'דסמ /טינב\ מה השואו הנזכרת
 16 והעמיד אותם וכלפ שושלב השמנאעל הסך שלו בפניו ואנו
 17 ה[וא] זמנים

Plec 1.3

- 1 אנחסדי טדרוס
 2 אלמ' אננתנאל סירץ
 3 נאברם משה
 4 צז' ד' חפ'
 5 מא' ד' חפ'
 6 עז' ד' זפ'

ד' ד'	4 ניצק בונביאה
ו' ליטרי' ב' ד' יפ'	5 נאברם יצק ובנו ניצק אברם
י' ד'	6 אנמשה ספורטה ואמו
יז' ד' ב' דפ'	7 אנמימון בונגודה
ח' ד'	8 בנו ניצק שחיב לפרוע בעד אנקרוידה
	9 וידל בשנה שעברה בעד קק' ד' ריבעים
	10 \אם צריך/ ומוכרים אנו חיוב זה אם יסכימו המעמד...
ח' ד'	11 אנבונגודה מימון
נט' ד' בפ'	12 עו' אנלוי וחתנו
ב' ד' יפ'	13 אנדוי יעקב
לב' ד' הפ'	14 אנבונשתרוק יוסף
ב' ד'	15 אנשמשון גקו
ז' ד'	16 אנשלוט גקו
ז' ליטרי' ו' ד' יפ'	17 אנניסים פריר
סד' ד' יפ'	18 אנבונשניור שמואל
י' ד'	19 אנשלמה פריר
צו' ד' יפ'	20 נשתרוק זרץ
צח' ד'	21 עו' אנבלשום יצק ואנבונגודה דבלניש
מ' ד'	22 ניצק טורוס
כד' ד'	23 אנשלמה בונגודה
כא' ד' צע'	24 אניוסף יצק
מח' ליטרי' ג' ד'	25
קלה' ליטרי' יט' ד' הפ'	26 עולה בין הכל

Plec 1.4³⁸

- 1 נמכרה לניצק בונביאה בסך קלה' ליט' יט' ד' הפ'
- 2 ויש לסלק מהם כב' ד' שנדרו לו בעד האמירה

Segon plec

Plec 2.1

- 1 משנה תח'
- 2 עזר הענבים והיין משמיק' תח' עד שמיקל' תט' ב' די' חפ'
- 3 משה חמור ג' די' משה פרד עם השואת י' די' לאלף על

38. Al final del full, escrit amb tinta negra molt desdibuixada, hi ha una inscripció en lletres llatines: «Taba dels deutes».

4 פי הספן שעברן וישתמשו ההשוואות ליחידים לענבים
 5 וליין שיכניסו לעיר הזאת ויפרעו מכל בוטא קולרשה מיין
 6 שיכניסו בעיר הזאת ג' ד' וכן לפחות וליתר אך היין
 7 שיכניסו מיחידי פירי טיאדא לא ישתמש לה שואה וולתי
 8 לאנוידאל בוניט ' בוטש קולרשש והן ליורשי אנבונגודה
 9 לאנוידאל ' בוטש קולרשאש אך אם יעשו פה יין שוספין
 10 לי' בוטש שיפרעו מהיין שיכניסו ולא ישתמש להשואה
 11 אלה לי' בוטש בין עובים שיעשו פה והיין שכניסו

12 ואלו הן הסכין מהיחידים
 13 אנבונשתרוק דסמשטרי
 14 אנשלמה חנינאי
 15 אנמשה אשתרוק
 16 אנבונט חסדאי
 17 נשתרוק כהן
 18 נשתרוק בניט מסולקי מה' י' בעד
 19 סך ד' אלפים תק' ריבעים שפרע לו
 20 בנו אניוסף אשתרוק
 21 אנמשה בלשום פלכו ואמו עם עיז'
 22 אנדוד פלכו ואנפלכו משה
 23 אנבונגודה איצק
 24 אנפלכו בלשום
 25 אנשמואל נתן
 26 אניהידה אלפכים
 27 אניהידה יוסף
 28 אנקרזידה מרקדיל
 29 אנטורוס דיבלוקרגא
 30 [...] ובנו
 31 אניוסף בונגודה
 32 אנשמשון ויונט
 33 טו' ליטרי' יט' י' ופ'

ב' ליט' ט' ד' בפ'
 א' ד' יאפ'
 א' ד' זפ'
 א' ד'
 ב' ד' ופ'
 צט' ד' זפ' נשאר
 א' ליטרי' ז' ד' בפ'
 ' ליט' ד' ד' בפ'
 כה' די' ופ'
 ב' ד'
 א' ד' גפ'
 א' ליטרי'
 יו' ד' יהפ'
 ח' ד' טפ'
 ג' ד' טפ'
 [...] ד' דפ'
 יג' ד'
 ופ'

Plec 2.2

1 אנוידאל לוביל ובנו
 2 אנבלשום מאיר ובנו
 3 משטרי אשתרוק זבארה וחמותו
 כא' ד'
 ד' ד' דפ'
 יט' ד' יפ'

- 4 אלמ' נשתרוק ר' נתן ובנו אנדויב
 5 אנמשה בלשום בניט
 6 אנחסדאי טדרוס
 7 אלמ' אננתנאל סירץ
 8 נאברם משה
 9 ניצק בונביאה
 10 נאברם יצק ובנו
 11 אנמשה ספורטה ואמו
 12 אנמימון בונגודה
 13 בנו ניצק בעד קק' די' ריבעים
 14 שחיב להעמיד בעד אנקרוידא
 15 אם יסכימו המעמד מוכרים אנו אנתו' ואם צריך
 16 הסכימתם
 17 אנבונגודה מימון
 18 עו' אלוי יחזקל וחתנו
 19 אנדוי יעקב
 20 אנבונשתרוק יוסף
 21 אנשמשון גקו
 22 אנניסים פריר
 23 אנשלוט גקו
 24 אנבונשניור שמואל
 25 אנשלמה פריר
 26 נשתרוק זרק
 27 עו' אנבלשום יצק ואנבונגודה דבלניש
 28 ניצק טורוס
 29 אנשלמה בונגודה
 30 אניוסף איצק
 31 יח' ליטרי' א' ד' בפ'
- ב' ליטרי' ב' ד' יפ'
 א' ליטרי' יח' ד' חפ'
 א' ליטרי' ד' ד' הפ'
 יד' ד' הפ'
 יט' ד' הפ'
 א' ד'
 א' ליטרי' ד' ד' טפ'
 א ד' ופ'
 ד' ד' דפ'
 ב' ד'
 ב' ד'
 יד' ד' יפ'
 טפ'
 ח' ד' פשו'
 ופ'
 א' ליטרי' יו' ד' טפ'
 א' ד' טפ'
 יו' ד' גפ'
 א' ד' ופ'
 א' ליטרי' ד' ד' גפ'
 א' ליטרי' יד' ד' ופ'
 י' ד'
 י' ד'
 ה' ד' הפ'

Plec 2.3

1 יפרע הקונה הסרסור והסופר

- 2 יבטיח הקונה או הקונים סך דמי הקניה בערבים
 3 בטוחים למראית עיני המוכרים ואם לא יבטיח
 4 תוך ב' ימים יהיה המכר בטל ויהיה כח ביד
 5 מוכרים לחזור ולמכרו למי שירצו להוצאתם

6 גם לא נוכלו הקונים לעכב מסך דמי הקניה
 7 שום דבר בעד שום תביעה ושום הוצאה שיהיה לו
 8 על הקהל בשום צד וענין

9 ההשוואות לזמן להתראת טו' יום

10 דעת הן הלך להוסיף בנעזר ח' פשי' לכברו וג' די' לכל ביט[...] \קולר ש[...]/
 11 וד' די' לאלף ילמכרו מצד אחר ונתנו ושות לאנוידאל
 12 בניט להכניס כד' **בוטש קולרש** נדללות אוכנ הכתובות פה
 13 וללאדיו טנודנא מ' **בוטש** נדללות גם כן אותן הכתובות פה עד
 14 העיזרין וישתרשו להש[וא]תם
 15 אין אנו מוכרים שום יחיד שהוה היום בפשרה

16 לד' ליטרי' חפ' עולה בין הכול

Plec 2.4³⁹

1 ומכרה לאנקרוידה מרקדיל בערך עו' ליט'
 2 יש [...] /לובל\ שיקחו הנאמני' המ[...]
 3 יח' ד' שהוציאו לקונים

Full solt 1⁴⁰

1 משנה זה
 2 עזר הענבים והיין משמיק' תח' עד שמיקל תט' עם ד' ד'
 3 לאלף וח' פשי' לכבר וזה לתוספן העזר /וההשוואות\ שמכרו הנאמ[...]
 4 והשוואה הנז' על פי הסנין שעברו וכל בוטא /קולרשא\ שיכניסו שיקנו
 5 בעל הבית ליצפך ביתו יפרע ו' די' ואם ומכור אותה יפרע
 6 ח' די'
 7 אנבונט וידאל יוכל להכניס בעיר י' משואות יין לסך ג' די' ו' די'
 8 הבוטא **קולרשא** וישתרש השואתו י' משואות הם מ' בוטש \קולרשא/
 9 ואנוידאל בונט יכניס כד' **בוטש קולרשא**

39. Al mig del document, en caràcters llatins: «Imposició del vi i del raïm i...». Sota del document, un parell de línies ratllades.

40. Al marge superior i en caràcters llatins: «Any M CCCC VIII [...]».

10 יפר וישתרש להשואתו

11 אין אנו מוכרים אותם שהם /יחידים לפי שיהיו או הם\ בפשרה היז]. עם
הקהל והם משטרי נתן דלפון [...]

12 אנשמואל דגירונה וביו וחפון וניצק שלמה דפאגירש ויושבי קמררין

13 ונולוה ההשואות ד' ד' לאלף יג' ליטרי' יב' די' דפ'

14 יפרע הקונה הסרסור והסופר

Full solt 2⁴¹

1 הוצה אנבונשתרוק גוסף גובה לאנמיקיל דולוש דברצלונה

2 פרעון נואימרי תח' חמשים ליטריין

3 עו' לאנשמאר פרעון נואימרי תז' חמשה עשר ליטריין

4 עו' לאנוילא דקאנש פרעון נואימרי תז' ארבעים ליטריין

5 עו' לאנגיאם אוליביר פרעון נואימרי תז' שבעה עשר ליטריין יג' ד'

6 עו' לאנבשאנטה שחייבים אליו הקהל עשרים ליטריין ז' די'

7 עו' לאנפונט קובירטה דברצלונה שחייבים לו הקהל חמשים וחמשה דינ'

8 עו' לחלוף מגנים בעד פרחים ששה ליטריין

9 עו' לנדוי קקנח' ליט' יג' די' דפ' שנתן הרשאה כמו שכתוב

10 בארירה ביד הסופר אנפיינש שלשים ושלושה ליטריין ה' די'

*Tercer plec*Plec 3.1⁴²

1 עזר הקמח מהקהל ומהקופה עם השואת ה' דינ' לאלף מא' גניר תט' עד א' גניר תי'

2 עם אותן קפיטולאש שנמכרה בשנה שעברה מלבד אותם יחידי הקופה שהם
היום

3 \ק[.מר דון/ בפשרה עם הקהל אף אם יצא זמן פשרתם תוך זמן העזר הנח'
ומלבד יושכו

4 אלו הן ההשואות

41. Text hebreu per sobre del registre notarial de 1408 en caràcters llatins i en el qual s'esmenten les mateixes persones.

42. Al marge superior i en caràcters llatins: «Imposició de la farina».

כד' דינ' חפ'	5 אנבונשתרוק דסמאשטרי
יפ'	6 אנמשה אשתרוק
יאפ'	7 אנשלמה חנינאי
נ' דינ'	8 נשתרוק בניט
יג' דינ' הפ'	9 בנו אנגוסף
א' דינ' גפ'	10 נשתרוק כהן
ופ'	11 אנבונט חסדאי
ופ'	12 ניצק דבוביאה
כב' דינ' פשי'	13 אנמשה בלשום פלכון עם עז' אנדוד פלכון
י' דינ' טפ'	14 ואנפלכון משה
יבפ'	15 אנבונגודה איצק
זפ'	16 אנפלכון בלשום
יט' דינ' דפ'	17 אנשמואל נתן
ח' דינ' ופ'	18 אנמשה בלשום
יב' דינ' פשי'	19 אניהודה יוסף
ו' דינ' זפ'	20 אניהודה אלפכים
ב' דינ' בפ'	21 אניוסף בונגודה
נ' [...] דינ' ופ'	22 אנבלשום קרקושה ובנו
ד' דינ' הפ'	23 אנקרואידה וידאל
א' דינ' יפ'	24 אנקרואידה מרקדאל
גפ'	25 אנטדרום דיבלוקרגה
י דינ' ופ'	26 אנשמשון ויואנט
	27 אנאידאל לוביל ובנו
יב' ליט' ב' דינ' חפ'	28

Plec 3.2

1 נמכרה לאנמשה אשתרוק לסך ס' ליט'

Plec 3.3

ט' די' יפ'	1 נשתרוק זבארה וחמותו
כא' די' חפ'	2 נפנדינה ובנו
ט' די' חפ'	3 נברם משה
יב' די' זפ'	4 אנחסדאי טדרוס
ה' די' בפ'	5 חמותו
טי' די' דפ'	6 נברם איצק ובנו
ד' די' בפ'	7 אנבונשתרוק יוסף

טפ'	8 אנמשה ספורטה
יבפ'	9 אנבונגודה מימון
ב' די' בפ'	10 אנמימון בונגודה
יבפ'	11 בנו
קיו' די' יפ'	12 אנבוניט וידאל עם עז' אנבונגודה וידאל
ו' די' הפ'	13 אנודאל כהן וחמותו
הפ'	14 אנדוי יעקב
יח' די' דפ'	15 אננסים פריר
גפ'	16 אנשמשן יקו
יפ'	17 אנשלאט יקו
ח' די' פשי'	18 אנבונשיניור שמואל
ז' ליט' דפ'	19 אנודאל בוניט
יב' די' פשי'	20 נשתרוק זארק
יב' די' גפ'	21 אנבונגודה שלמה דבלאנש
ה' די'	22 ניצק טדרוס
א' די' חפ'	23 ניצק מאיר רוייה
ג' די'	24 אנשלמה בונגודה
טפ'	25 אנפריר שלמה ובנו
	26 \כ' ליט' יא' די' גפ' /

- 27 עולות השואות לב' ליט' יג' די' אפ'
 28 יפרע הקונה סך דמי הקניה מג' חדשים לג' חדשים
 29 יבטיח הקונה סך דמי הקניה בערבים בטוחים למראית עיני המוכרים
 30 יפרע הקונה הסרסור והסופר
 31 כל ספק לשון וענין שיוולד בעזר זה יהיה נדון למראית עיני הנאמנים
 32 יפרעו יחדי הקופה מחצי' השואתם א' מאג תט' ומחצי' א' וויטו' תט'

Full solt 3⁴³

- 1 עזר הבשר מכ' גניר תט' עד כ' גניר תי' עם אותן קפיטולש שנמכרה בשנה
 2 שעברה

- 3 יפרע הקונה סך דמי הקניה מג' חדשים לג' חדשים
 4 יבטיח הקונה סך דמי הקניה בערבי' בטוחים למראית עינן/ המוכרים

43. Al marge superior i en caràcters llatins, mig esborrat: «Imposició de [...] [carn]».

- 5 יפרע הקונה הסרסור והסופר
 6 כל ספק לשון וענין שיוולד בעזר /יה\ יהיה נדון למראית עיני הנאמנים
 7 נמכרה לאננסים פריר לסך נ' ליט'

*Quart plec*Plec 4.1⁴⁴

- 1 עזר הבגדים והסחורה מהקהל ומהקופה עם השואת ג' דינ' לאלף מא' גניר
 תט'
 2 עד א' גניר תי' עם אותן קפיטולש שנמכרה בשנה שעברה מלבד אותם יחידי
 3 הקופה שהם היום בפשרה עם הקהל אף אם יצא פשרתם תוך זמן העזר הנח'
 4 אלו הן ההשואות
 5 אנבונשתרוק דסמאשטרי
 6 אנמשה אשתרוק
 7 נשתרוק בניט
 8 בנו אנגוסף
 9 אנבוניט חסדאי
 10 אנמשה בלשום פלכון עם עז' אנפלכון
 11 משה ואנדויד פלקון
 12 אנבונגודה איצק
 13 אנפלכון בלשום
 14 אנשמואל נתן
 15 אנמשה בלשום
 16 אנקרודה מרקדיל
 17 אניוסף בונגודה
 18 אנשלמה חנינאי
 19 אניהודה אלפכים
 20 אנטדרוס דיבליקרגא
 21 אניהודה יוסף
 22 אנבלשום קרקושה ובנו
 23 אנשמשון ויואנט
 יד' דינ' טפ'
 ופ'
 כט' דינ' יאפ'
 ח' דינ' פש'
 דפ'
 יג' דינ' גפ'
 ו' דינ' ופ'
 זפ'
 הפ'
 יא' דינ' ופ'
 ב' דינ' ופ'
 ג' דינ' יאפ'
 זפ'
 ו' דינ'
 יגפ'
 ה' דינ' פשי'
 טופ'
 בפ'

44. Al marge superior i en caràcters llatins, mig esborrat: «imposicions de [...] MCCCCVIII».

ו' דינ' דפ'

24 אנוידאל לובל ובנו

25 ק'ג' דינ' יזפ'

Plec 4.2

יב' דינ' יפ'	1 נפנדינה ובנו
ה' דינ' יזפ'	2 נשתרוק זבארה וחמותו
ז' דינ' טפ'	3 אנחסדאי טדרוס
ג' די'	4 חמותו
ט' דינ' גפ'	5 נברס איצק ובנו
ה' דינ' יפ'	6 נברס משה
ופ'	7 אלמ' אנשלמה ספורטה ובנו
דפ'	8 אנשלוואט יקו
ב' דינ' ופ'	9 אנבונשטרוק יוסף
טופ'	10 אנמימון בונגודה
חפ'	11 בנו
זפ'	12 אנבונגודה מימון
ד' דינ' ופ'	13 אנוידאל כהן וחמותו
ע' דינ' זפ'	14 אנבונט וידאל עם עז' אנבונגודה וידאל
יא' דינ'	15 אננסים פריר
ד' דינ' יפ'	16 אנבונשינור שמואל
בפ'	17 אנשמשן יקו
בפ'	18 אנדוי יעקב
ל' די' גפ'	19 אנקריודה וידאל
פד' דינ' יפ'	20 אנוידאל בוניט
ז' דינ' גפ'	21 נשתרוק זארק
ג' דינ'	22 ניצק טדרוס
ז' דינ' בפ'	23 אנבונגודה שלמה עם בעז'
א' דינ' יפ'	24 אנשלמה בונגודה דפיגירש
/ ג' ליט' יו' דינ' ופ' \	25 אנשלמה פריר ובנו

26 עולות ההשואות יט' ליט' י' דינ' הפ'

27 יפרע הקונה סך ההשואות א' מאג תט' והשאר כל גנר תי'

28 והיחידים יפרעו ההשואות א' אבר' תט'

29 יבטיח הקונה סך דמי הקניה בערב' בטוחים למראית המוכרים

30 יפרע הקונה הסרסור והסופר

31 כל ספק לשון וענין שיוולד בעזר זה יהיה נדון למראית עיני הנאמנים

Plec 4.3

1 נמכרה לאנקרוידה וידאל לסך כה' ליט' י' דינ'

*Cinquè plec*⁴⁵Plec 5.1⁴⁶

1 נמכרה לאנקרוידה מרקדיל ואנשמואל נתן לסך
2 'טיל' סק

Plec 5.2

1 היום ראש חדש תמוז שנת קסט' הסכימו הנאמנים והמעמד ושאר' יחידי הקהל
הנמצא
2 בבית הכנסת בפני החכם מיסיר פרנסשק סרסולה פרקודור מאדנרתו המלכה
ית'
3 להטיל חרם על כל איש ואשה מבני הקהל ומבני הקופה אשר ישיו פה עמרו
ואשר
4 אינו ממתן שלא נתפשרו עם הקהל שיהיה על כל איש ואשה לפרוע בכח חרם
כל
5 המחוייב עוליהם לפרוע מהשואת עזר העסק על פי אותו פסק שפסקו אנמשה
6 בלשום ואנגסים פריר ואני משה בגדיט שלוח צבור היורד לפני התיבה קריתי
החרם
7 בבית הכנסת כאשר נזכר באר נכה בשטר [] שה בגופן שלנו היום הנזכר ועד
אפי
8 בכל עניני החרם אנמשה שלמה וידיש

45. El darrer full del quadern hebreu, que per al notari devia ser el primer, resta un full en blanc amb dues línies en caràcters llatins al marge superior: «Imposició dels deutes e [...] dels jueus».

46. A sota, i en lletres llatines: «Taba de la imposicions de les ajudes e igualtats».

Plec 5.3

- 1 השואת עזר העסק מטו' פבריר תט' עד פבריר תי' מ' די' לאלף
- 2 על פי הסכין שקבעו אנמשה בלשום ואנגסים פריר ויפרעו היחידים
- 3 מחציתם בכל חדש וויטוברי תט' ומחציתם בכל חדש אבריל תי'
- 4 אנבונשתרוק דסמאשטרי
- 5 אנשלמה חנינאי
- 6 אנמשה אשתרוק
- 7 אנבוניט חסדאי
- 8 נשתרוק כהן
- 9 נשתרוק בניט
- 10 בנו אנגוסף
- 11 אנמשה בלשום פלכון
- 12 אצמיאש פלקון מלבד מה שפטרו לו
- 13 נשתרוק דוי פלקון עם תתקנ' די'
- 14 שסלקנו לגיסו אנמשה בעד הנדוניה
- 15 מלבד מה שפטרו לו הקהל
- 16 אנבונגודה אשק
- 17 אנפלכון בלשום
- 18 אנשמואל נתן
- 19 אניהידה אלפכים
- 20 אנמאיר בלשום
- 21 אניהידה גוסף
- 22 אנקראוידה מרקדיל
- 23 אנטדרוס דיבלוקריגא
- 24 אניוסף בונגודה
- 25 אנשמשון ויואנט
- 26 אנוידאל לוביל
- 27 מאישטרי אשתרוק זבארה וחמותו
- 28 אנדוד אשתרוק
- 29 אנמשה בלשום מסולקים תק' די' בעד
- 30 נדונית בתו
- 31 אנחסדאי טדרוס
- 32 אלמ' אננתנאל סירן ויהנו כח ורשנתמ' די'
- 33 ביד הנאמנים להתפשר עמה לפי
- 34 ראות עיניהם
- 35 שומה דף זה ק' ליט' ה' די' בפ'
- י' ליט' יד' די' יפ'
- ז' די' ופ'
- ח' די'
- ב' די'
- ד' די'
- כא' ליט' ו' די' זפ'
- קיז' די'
- פו' די' גפ'
- ע' די' ופ'
- נו' די'
- פח חף' די'
- ד' די'
- ו' די' יפ'
- פ' די'
- י' די'
- פ' די'
- מא' די' הפ'
- יג' די'
- ס' די'
- ד' די'
- חק' די' דפ' פר' בהוצאו שינש' לה' די'
- צה' די' דפ'
- ט' ליט' י' די'
- קח' די'
- קח' די' פר' בהוצאו שינש' לה' די'

Plec 5.4

- 1 אננסים פריר
- 2 נברם משה דלפורטאל
- 3 ניצק בונביאה
- 4 נברם איצק ובנו
- 5 אלמ' אנשלמה ספורטה ואלמ' בנו אנמשה
- 6 אנמימון בונגודה ובנו עם קק' די' שהעמיד
- 7 בעד אנקראוידה וידאל
- 8 אנבונגודה מימון
- 9 אננידאל כאן וחמותו
- 10 אנדוי יעקב
- 11 אנבונשתרוק גוסף
- 12 אנבונשגור שמואל
- 13 אנשלמה פריר
- 14 נשתרוק זארק
- 15 עז' אנבלשום אצק ואנבונגודה דבלאניש \דפ' יצאיה/
- 16 ניצק טדרוס דפ' צאדא
- 17 אנשלמה בונגודה דפיגירש
- 18 אניוסף איצק דפיגירש
- 19 ניצק מאיר רויה דפ' יציאדה
- 20 אנקראוידה וידאל
- 21 אנשמשון נתן
- 22 אנשלואט נתן
- 23 יפרע הקונה המחצית בכל חדש נואימר' תט' והמחצית בכל חדש
- 24 מאג ית'
- 25 יפרע הקונה הסרסור /שני' ד' די' \ושטר המכירה והשעבודין
- 26 [סא] לקנו ממכירת העזר ה[] כל אותן שנתכשרו עם הקהל בשטר
- 27 או כל שאר היחידים הן מהקהל הן מהקופה וגם /כל\ אותן שמתע[] קים
- 28 תוך הקופה /וא[...][שכ]רה עם הקהל בשטר\ נכללים במכירת העזר הז'
- 29 יבטיח הקונה סך דמי הקניה בערבי' בטוחי' למראית עיני המוכרים
- 30 עולה כל זה קסו' ליט' יט' די' בפ'
- 31 שומ' דף זה סו' ליט' יד' די'

*Sisè plec*Plec 6.1⁴⁷

נמכרה לאנמשה בלשו' פלכן לעד' פא' ליט'

Plec 6.2

1 עזר הענבים והיין מש' מיקיל תט' עד ש'
2 מיקיל תי' יד' די' לאלף

סח' די' יפ'	3 אנבונשתרוק דיסמאישרי
ב' די' יפ'	4 אנשלמה חנינאי
ב' די' גפ'	5 אנמשה אשתרוק
א' די' הפ'	6 אנביניט חסדאי
ח' ליט' יח' די'	7 נשתרוק בניט ובנו אניוסף
ג' די' ופ'	8 נשתרוק כהן
א' די' הפ'	9 ניצק בונביאה
ג' ליט' ב' די'	10 בת אנמשה פלכון
א' ליט' י' די' אפ'	11 אנבונגודה יצק
ב' די' יפ'	12 אנפלכון בלשום
א' די' אפ'	13 אנשמואל נתן
ב' ליט' יד' די' ופ'	14 אנמשה בלשום
א' ליט' ד' די'	15 אנהידה יוסף
יב' די' הפ'	16 אנקראוידה מרקדיל
א' ליט' י' די' יפ'	17 אנהודה אלפכים
ה די' הפ'	18 אנטדרוס דיבלוקריגה
ה' די' יאפ'	19 אנמאיר קרקושה
יח' די' בפ'	20 אניוסף בונגודה
חפ'	21 אנשמשון ויואנט
חפ'	22 מאישטרי נתן
א' ליט' ט' די' הפ'	23 אנוידאל לוביל
ב' ליט' א' די' חפ'	24 מא' אשתרוק זאבארה וחמותו
ג' ליט' ופ'	25 נפאנדינה
א' ליט' ז' די' בפ'	26 נברם משה

47. El text hebreu és al marge inferior i de l'inrevés. Al marge superior i en lletres llatines: «La imposición de lo vin e raïms».

א' ליט' יד' די'	27 אנחסדאי טדרוס
ד' די' בפ'	28 חמותו
ב' ליט' ג' די' בפ'	29 נברס יצק ובנו
יא' די' ופ'	30 אנבונשתרוק יוסף
ב' די' אפ'	31 אלמנת אנשלמה ספורטה
ו' די' בפ'	32 אנמימון בונגודה

Plec 6.3

ב' די' יפ'	1 אנבונגודה מימון
א' ליט' חפ'	2 אנלוי וחתנו
אי די' בפ'	3 אנדוי יעקב
טפ'	4 אנשמשון גאקו
ב' ליט' יא' די' ופ'	5 אננסים פרייר
א' ליט' ב' די' זפ'	6 אנבונשנגור שמאל
ב' די' גפ'	7 אנשלואט גקו
א' ליט' יד' די' דפ'	8 אנבלשום יצק דפ' נז'
יד' די'	9 ניצק טדרוס
ד' די' גפ'	10 ניצק מאיר רוייה
	11 אניוסף יצק
ח' די' הפ'	12 אנשלמה בונגודה
ב' די' אפ'	13 אנפריר שלמה ובנו

- 14 מוכרים העזר הנח' בשנת שעברה
- 15 משה פרד ג' די' ומשה חמור ב' די' ופ'
- 16 ומצד אחד חפ' לכל ככר וככר וכן לפחות
- 17 ומלטר
- 18 פטרנו מה עזר הנז' אניוסף יצק דיפיגיראש
- 19 וכל אותן שנתפשר עם הקהל [...] בשטר
- 20 ~~אז בלא שאר~~ וכל [...] להם בשות
- 21 להכנים [...] בלא עזר
- 22 יפרע הקונה הסרסור והשטר
- 23 שכר הסרסור ה' די'

- 24 ~~ההשוואות למרטרד~~/ההשוואות לכל אגוש' לבקשת הק[...].ז[...].והעזר[...]
- 25 יפרעו היחודים לחצ' וויטוברי לש' מיקיל [...] הקונה ל[...]/[...].ד[...].י[...].יוס\
- 26 והקונה למרטרד/ [...] ני ליט' [...] ג' ליט' לש' מיקיל\ ומ[...].ההשוואות
והשאר לנדל [...]

27 יבטיח הקונה סך דמי הקניה בערב' בטוח' למראית עיני המוכרים ולא
28 יוכל הקונה לערב' שום [...] שיהיה לו [...] הקהל

29 ב[...] הקהל ש[...] למ' אנבונגודה
30 אינם וכללם בעגר [...] עברו השואתם
31 ואו והיו מניבים

Setè plec

Plec 7.1⁴⁸

ו' [ליט'] [...]	1 אלמ' אנמשה איצק ובנו
'די [...]	2 אלמ' אנשלמה ספורטה ואלמ' אנמשה [...]
[...]	3 אנמימון בונגודה ובנו [...]ק' ד' ש[...]
'ד [...]	4 בעד אנקרודה וידא[...]ל[...]
'ד [...]	5 אנבונגודה מימון
'סד' ד'	6 אנ[...] וחמותו
'ד' ד'	7 אנדוי [...]]
'ח' ד' דפ'	8 אנבומשתרוק גו[ספ]
[...] ד' [...]	9 אנבונגודה מימון
'ב' ד'	10 אנשלמה [...]
'כו' ד' יפ'	11 נשתרוק זארק
	12 עו' [...]ק' ואנבלשום דבלאניש
'ק' ד'	13 עו' אנבלשום ניצק ו[...] דבלאניש דפ[...]
'מ[.]' ד'	14 ניצק טדרוס דפ' זיא
'לב' ד'	15 אנשלמה בונגודה דלבונש דפיגרש
'כד' ד'	16 אנגוסף איצק דפיגרש
'יב' ד'	17 ניצק מאיר רויה דפ' יציאדה
'כא' ליט' ד' ד'	18 אנקרודה וידאל

48. Aquest full és de difícil lectura, ja que està molt malmès i amb la tinta mig esborrada. En el marge superior del revers d'aquest full, en caràcters llatins i el text molt desdibuixat: «[...] imposicions dels deutes».

Plec 7.2

- 1 השואת עזר העסק [...] מתחלת מטו' פברי' תח' תט' עד טו'
- 2 פברי' תי' [...] לאלף [...] על פי אותן [...] שנמכרה בשנה \שעברה/
- 3 אנבונשתרוק דסמאשטרי
- 4 אנשלמה [נינח]יא
- 5 אנמשה אשתרוק
- 6 אנבוניט חסדאי
- 7 נשתרוק כהן
- 8 נשתרוק בניט
- 9 בנו אניוסף
- 10 אנמשה בלשום פלכו
- 11 אצמיאש בן פלקו משה מלבד מה שפטרו לו
- 12 נשתרוק דוי פלקו עם תקנ' די' שסלקנו לגיס[.]
- 13 אנמשה בעד הנדוניה מעבד מה שפ[...]
- 14 אנבונגודה אצק
- 15 אנפלכו בלשום
- 16 אנשמואל נתן
- 17 אניהידה אלפכים
- 18 אניהידה גוסף
- 19 אנקראוידה מרקדיל
- 20 אנטדרוס דיבלוקריגא
- 21 אנמאיר בלשום
- 22 אנגוסף בונגודה
- 23 אנשמשון ויבאנט
- 24 אנוידאל לוביל ובנו
- 25 נשתרוק זבארה וחמותו
- 26 אנדוד אשתרוק
- 27 אנמשה בלשום מסולקי' תק' די' בעד נדונית בתו
- 28 אנחסדאי טדרוס
- 29 אלמ' אגנתנאל סירץ ויהנו כח ורשנת ביד
- 30 הנאמנים לעשות עמו פשרו בדרך זה באשר
- 31 יראה בעיניהם
- 32 נברס משה דלפורטאל
- 33 ניצק בונביאה
- יב' ליט' יד' די' יפ'
- ז' די' ופ'
- ח' די'
- ב' די'
- ד' די'
- כה' ליט' ו' די' זפ'
- קז' די'
- פז' די' גפ'
- ע' די' ופ'
- נו' די'
- חף' די'
- ד' די'
- ו' די' יפ'
- פ' די'
- פ' די'
- מא' די' הפ'
- יג' די'
- יו' די'
- ס' די'
- ד' די'
- חף' די'
- צה' די' דפ'
- ט' ליט' י' די'
- קח' די'
- קח' די'
- מ' די'
- פד' די'
- י' די'

Plec 7.3⁴⁹

ה' ליט' ו' דינ' חפ'	1 אנדוי אשתרוק ואמו
	2 אנמשה בלשום מסולקים חסק דינ'
נא' ליט' ח' דינ'	3 שאעמיד חתנו בעד הנדוניה
נ' ליט' יד' די'	4 אנחסדאי טדרוס
	5 [אלמ'] אננתנאל סירץ והרשות נתונה לנאמנים
	6 ל' [...] עמי למראית עיניהם אך כל זמן
	7 שלה יתפשרו יהיה כח וזרות הקהל [...]
	8 בסך הפסק והפוגאטגי ש' [...] בין הכל
	9 נאברם משה
לח' ליט' י' די' חפ'	10 ניצק דבונביאה ובנו
ט' ליט' ט' די' דפ'	11 נאברם איצק ובנו
סג' ליט' ו' דונ'	12 אל' אנשלמה ספורטה וכלתה
[...]	13 אנמימון בונגודה ובנו עם קק' [די']
יב' ליט' ו' דינ'	14 שהעמיד בעד אנקרוידה וידאל
	15 עו' חיבים בעד ההעמדה הנז'
	16 אנבונגודה מימון
[...] ליט' ב' די'	17 אנוידאל כהן וחמותו
[...] די' דינ'	18 אנדוי יעקב
ד' ליט' ד' דינ'	19 אנבונשתרוק גוסף
יח' ליט' י' די' בפ'	20 אנשמשון גקו
ה' ליט' יב' דינ'	21 אנשלומה גקו
ו' ליט' דינ'	22 אננסים פריר
סו' ליט' יד' דינ' הפ'	23 אנבונשגור שמואל
לד' ליט' ב' דינ'	24 אנשלמה פריר
ג' ליט' יב' דינ'	25 נשתרוק צארק
מד' ליט' יפ'	26 עו' אנבלשום איצק ואנבונגודה דבלניש
נ' ליט' יו' די' חפ'	27 ניצק טדרוס
כג' ליט' כ' דינ'	28 אנשלמה בונגודה דאלברונש
יז' ליט' ב' דינ'	29 אנגוסף אישק
טו' ליט' ד' דינ'	

49. En el marge superior del revers d'aquest full, en caràcters llatins i el text molt desdibuixat: «Taba dels [...] fogatges e [...]».

Plec7.4

ג' ליט' יב' דינ'	1 ניצק בונביאה
קעג' ליט' [.]. די' פ'	2 אנקרוידה וידאל
ג' ליט'	3 עמ[...] דבו[...] [...]
א' ליט' יד' דינ' ב' ליט' ב' די'	4 נאשתרוק [...]
ב' ליט'	5 אנקרשקש גרסיאן
א' ליט' י' די'	6 אנשלמה מימון מרקדיל
ב' ליט'	7 מאש' משה יוסיף דסבישבאל
ד' ליט' ג' די'	8 אנפרירי שלמה דפיגיריש
ב' ליט' י' די'	9 אנמשה בלשום דבלאניש
ג' ליט'	10 אנבבנמה שלמה
טו' די'	11 אנמשה שלמה וידיש
יב' די'	12 אנשלמה ראויאה מרקדיל
א' ליט'	13 ניצק צמח
ג' ליט' [ג']	14 אנגוסף אשתרוק הלוי
א' ליט'	15 אנדודה דיבלושאל
י' די'	16 אנ[...] [...]
פ' דינ' ד' ליט'	17 ניצק רימוך
א' ליט' י' די'	18 אנבוניט דיבלושאל
ה' ליט' טו' די'	19 משטרי דוראן דטורואילה
ב' ליט'	20 אנשלומה חלא
א' ליט'	21 אנבלשום אשתרוק דבלאניש
ב' ליט'	22 אנגוסף מומיט
ב' ליט'	23 אנשמואל דגירונה
ב' ליט'	24 בנו נשתרוק
א' ליט' ג' די' דפ'	25 אנוידאל משה
	26 משטרי נתן ג' ליטרי'

Plec 7.5⁵⁰

	1 [...]
	2 [...]
	3 [...]
4 אנבונשתרוק דסמשטרי	[...] ליטרי' טו' דינ' ופ'

50. Aquest full és de difícil lectura, ja que està molt malmès i amb la tinta mig esborrada.

- 5 אנשלמה חנינאי
 6 אנמשה אשתרוק
 7 אנבונט חסדאי
 8 נשתרוק כהן
 9 נשתרוק בניט
 10 בנו אנגוסף
 11 אנמשה בלשום פלכון [...] [...] עמיד
 12 בעד נדונית אשתו [...] [...] לקים
 13 תקנ' דינ' בעד נדונית אח [...] [...] ד
 14 נשתרוק דינ' [...] [...] חיובו מלבד מה שפטרו [...] [...] ד
 15 אצמאיש [בן] אנפלכון [...] [...] ד
 16 מה [...] [...] ד
 17 אשתרוק דוי פלכון [...] [...] ד
 18 לגיסו אנמשה בעד הנדוניה [...] [...] מה
 19 שפטרו לו הקהל
 20 אנבונגודה אישק
 21 אנפלכוו בלשום
 22 אנשמואל נתן
 23 אניהידה אלפכים
 24 [...] [...] גוסף
 25 [אנקרוידה] מרקדיל
 26 אנטדרוס דיבלוקרגא
 27 אנמשה בלשום
 28 אנגוסף בונגודה
 29 אנשמשון ויונט
 30 אנוידאל לוביל ובנו
 31 נשתרוק זבארה וחמותו
- ד' ליט' [...] דינ' זפ'
 ד' ליט' [...] [...] ד
 א' ליט' ג' דינ'
 ב' ליטרי'
 קעד' ליט' יט' דינ' ופ'
 ג' ליט' [...] דינ' [...] [...] פ'
- לז' ליט' יא' די' דפ'
 ל' ליט' ד' די' יפ'
- כב' ליט' ז' דינ' חפ'
 מד' ליט' ד' די' חפ'
 ב' ליט' יד' די'
 ו' ליט' ד' דינ' בפ'
 טל' ליט' יו' דינ' חפ'
 מה' ליט' יג' די' דפ'
 יט' ליט' ח' דינ' אפ'
 ח' ליט' יח' דינ'
 ט' ליט' ו' דינ'
 כח' ליט' יו' די' חפ'
 ה' ליט' יו' די' חפ'
 מא' ליט' חפ' ח' די'
 חמ' ליט' יב' דינ'